

Stage lopen over de grens blijft een drempel

Franziska Bradt – 324660

Joyce van Goor – 326076

Bachelorrapport SPH

Academie Mens en Maatschappij

Saxion Enschede

Stage lopen over de grens blijft een drempel

Stage-ervaringen van Social Work Euregionaal studenten en betrokken instellingen

Franziska Bradt

Joyce van Goor

Bachelor begeleider: Willemijn van de Stadt

Bachelorrapport SPH

Academie Mens en Maatschappij

Saxion Enschede

Enschede, maart 2016

Voorwoord

Stage lopen over de grens. Volgens ons is dit een onderwerp dat binnen de Social Work opleidingen van Saxion hogeschool steeds belangrijker wordt. Vooral sinds het bestaan van de euregionale studieroute Social Work Euregionaal (eerder: Sociaal Pedagogische Hulpverlening Euregionaal). Omdat wij zelf veel behoefte hebben in het leren kennen van het werkveld van het andere land, dus Duitsland of Nederland, en omdat wij het een interessant onderwerp vinden, hebben wij contact opgenomen met verantwoordelijke medewerkers van Saxion hogeschool te Enschede. Uiteindelijk hebben wij docenten van de Academie Mens en Maatschappij tijdens een gesprek enthousiast kunnen maken voor het onderwerp stage lopen over de grens. Vervolgens zijn deze docenten onze opdrachtgevers geworden en samen hebben wij het onderwerp voor dit onderzoek verfijnd en wederzijdse verwachtingen uitgesproken. Hieruit is uiteindelijk het volgende bachelorrapport ontstaan.

Wij willen dan ook onze opdrachtgevers Cevdet Örnek, Timo Nicklaus en Michael Auen voor de prettige samenwerking bedanken. Verder willen wij alle docenten van de Academie Mens en Maatschappij bedanken die ons door het geven van informatie voor het theoretische kader hebben ondersteunt. Wij hebben voor het onderzoek enquêtes afgenomen bij tweede- en derdejaars SW-E studenten en interviews afgenomen bij vertegenwoordigers van instellingen binnen de zorg in zowel Nederland als Duitsland. Alle respondenten willen wij voor de medewerking bedanken. Tijdens de hele onderzoeksperiode hebben wij veel steun ervaren van onze bachelor begeleider Willemijn van de Stadt. Zij heeft ons altijd constructief feedback gegeven en vragen doelgericht en behulpzaam beantwoord. Hiervoor willen wij haar hartelijk bedanken.

Joyce van Goor & Franziska Bradt

18 maart 2016

Samenvatting

De studieroute Social Work Euregionaal (SW-E) bereid Nederlandse en Duitse studenten op de arbeidsmarkt in zowel Nederland als Duitsland voor. Binnen dit onderzoek ligt de focus op het stage lopen binnen de studieroute SW-E. Voornamelijk ligt de focus op het stage lopen in het andere land, dus voor de Nederlandse SW-E studenten in Duitsland en voor de Duitse SW-E studenten in Nederland. Er wordt onderzocht hoe Nederlandse en Duitse studenten van de studieroute SW-E gemotiveerd kunnen worden om in het andere land stage te gaan lopen en hoe Duitse en Nederlandse instellingen gemotiveerd kunnen worden om een stagiair uit het ander land aan te nemen. Het doel van dit onderzoek is om informatie voor de Academie Mens en Maatschappij (AMM) te verzamelen over hoe SW-E studenten voor een stage in het andere land gemotiveerd kunnen worden en om instellingen binnen de zorgsector te motiveren een stagiair uit het andere land aan te nemen. Het onderzoek is kwalitatief en kwantitatief uitgevoerd. Er werd bestaande literatuur benaderd, er zijn vertegenwoordigers van instellingen geïnterviewd die een stagiair uit het andere land hebben begeleid en er werden enquêtes afgenomen bij tweede- en derdejaars SW-E studenten. Met betrekking tot de interviews zijn acht vertegenwoordigers van Duitse instellingen en vijf vertegenwoordigers van Nederlandse instellingen bevestigd. Wat betreft de enquêtes werden er in totaal 100 enquêtes afgenomen.

Uit de resultaten van het onderzoek blijkt dat, met betrekking tot het stage lopen in het andere land, het onvoldoende beheersen van de taal een negatieve motivatiefactor voor zowel SW-E studenten als instellingen is. Er wordt aanbevolen dat er vanuit de AMM meer focus gelegd moet worden op het leren van de Duitse en de Nederlandse taal. Daarnaast moet er met de instellingen gecommuniceerd worden, in de taal die de instelling normalerwijze hanteert. Verder valt op dat de SW-E studenten meer ondersteuning verwachten bij het zoeken van een stageplek en bij het stage lopen, vooral als het gaat om een stage in het andere land. Het stagebureau van de AMM blijkt deze ondersteuning tot nu toe niet voldoende te hanteren, terwijl wel aanbevolen wordt dat de bekendheid van het stagebureau van de AMM binnen de studieroute SW-E groter wordt. Ook met betrekking tot de communicatie met de betrokken instellingen zou dit van groot belang zijn. De resultaten van dit onderzoek dragen eraan bij dat existente kennis opvraagbaar is over de motivatie van SW-E studenten om in het andere land stage te lopen. Ook is de motivatie van de instelling om een stagiair uit het andere land aan te nemen opvraagbaar. Omdat de studieroute pas in het jaar 2012 geïntroduceerd werd, is nog niet veel bekend over dit onderwerp. Des te meer is het belangrijk dat de resultaten van dit onderzoek inzicht geven in de wensen en verwachtingen van zowel SW-E studenten als instellingen met betrekking tot het stage lopen in het andere land.

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	8
1.1	Aanleiding.....	8
1.2	Doelstelling.....	9
1.3	Vraagstelling.....	10
1.4	Leeswijzer	11
2	Het theoretische kader.....	13
2.1	Om welke redenen is de Academie Mens en Maatschappij binnen Saxion Hogeschool gestart met de studieroute SW-E?	13
2.2	Wat doet de Academie Mens en Maatschappij om de SW-E studenten op een stage in het andere land voor te bereiden en ervoor te werven?	14
2.3	Wat motiveert studenten om in het buitenland stage te lopen?	15
2.4	Wat motiveert instellingen in de zorg buitenlandse stagiairs aan te nemen?	19
2.5	Conclusie	20
3	Methode van onderzoek	22
3.1	Type onderzoek	22
3.2	Populatie en steekproef	23
3.3	Instrumenten.....	23
3.4	Procedure	24
3.5	Methode van analyseren van de gegevens	25
3.6	Betrouwbaarheid	25
3.7	Interne en externe geldigheid	26
3.8	Ethische overwegingen	27
3.9	Samenvatting	28
4	Resultaten	29
4.1	Inleiding.....	29
4.2	Wat doet de AMM om de SW-E studenten bij het vinden van een stage en tijdens het stagelopen te ondersteunen?	30
4.3	Wat zijn de positieve motivatiefactoren voor SW-E studenten om in het andere land stage te lopen?	34
4.4	Wat zijn de negatieve motivatiefactoren voor SW-E studenten om in het andere land stage te lopen?	38
4.5	Hoe hebben de instellingen gereageerd op de sollicitaties van SW-E studenten uit het andere land?	39
4.6	Wat doet de AMM om de betrokken instellingen bij het vinden van een stagiair en tijdens het begeleiden van een stagiair te ondersteunen?	41

4.7	Wat zijn de voordelen voor een Nederlandse instelling in de zorgsector om een Duitse stagiair te begeleiden?	43
4.8	Wat zijn de nadelen voor een Nederlandse instelling in de zorgsector om een Duitse stagiair te begeleiden?	44
4.9	Wat zijn de voordelen voor een Duitse instelling in de zorgsector om een Nederlandse stagiair te begeleiden?	45
4.10	Wat zijn de nadelen voor een Duitse instelling in de zorgsector om een Duitse stagiair te begeleiden?	46
5	Conclusie	47
5.1	Conclusies deelvragen	47
5.1.1	Wat doet de AMM om de SW-E studenten bij het vinden van een stage en tijdens het stagelopen te ondersteunen en wat kan de AMM doen om op de verwachtingen van de SW-E studenten in te spelen?	47
5.1.2	Wat zijn de positieve motivatiefactoren voor SW-E studenten om in het andere land stage te lopen?	48
5.1.3	Wat zijn de negatieve motivatiefactoren voor SW-E studenten om in het andere land stage te lopen?	48
5.1.4	Hoe hebben de instellingen gereageerd op de sollicitaties van SW-E studenten uit het andere land?	49
5.1.5	Wat doet de AMM om de betrokken instellingen bij het vinden van een stagiair en tijdens het begeleiden van een stagiair te ondersteunen?	49
5.1.6	Wat zijn de voordelen voor een Nederlandse instelling in de zorgsector om een Duitse stagiair te begeleiden?	50
5.1.7	Wat zijn de nadelen voor een Nederlandse instelling in de zorgsector om een Duitse stagiair te begeleiden?	50
5.1.8	Wat zijn de voordelen voor een Duitse instelling in de zorgsector om een Nederlandse stagiair te begeleiden?	50
5.1.9	Wat zijn de nadelen voor een Duitse instelling in de zorgsector om een Nederlandse stagiair te begeleiden?	51
5.2	Conclusie hoofdvraag	51
5.3	Aanbevelingen	54
5.4	Sterkte/Zwakte Analyse	56
5.5	Discussie	60
	Bibliografie	62
	Bijlagen	65
	Bijlage 1: Vragenlijst interviews Nederland	66
	Bijlage 2: Vragenlijst interviews Duitsland	68
	Bijlage 3: Enquête	70

Bijlage 4: Voorbeeld labelschema interviews.....	76
--	----

1 Inleiding

Hierna volgen de aanleiding, de doelstelling en de vraagstelling van het onderzoek. Verder is er een leeswijzer bijgevoegd. Ter informatie voor de lezer is het nog belangrijk om een aantal begrippen uit te leggen. Ten eerste de afkorting SW-E. SW-E is de afkorting voor de studieroute Social Work Euregionaal. Deze studieroute wordt sinds het studiejaar 2015/2016 Social Work Euregionaal genoemd. Hiervoor was de naam Sociaal Pedagogische Hulpverlening Euregionaal (SPH-E). De onderzoekers hebben ervoor gekozen om binnen dit onderzoek van Social Work Euregionaal (SW-E) te spreken. Hieronder vallen dan zowel de eerstejaars Social Work Euregionaal studenten als de tweede- en derdejaars Sociaal Pedagogische Hulpverlening Euregionaal (SPH-E) studenten.

Ten tweede gaat het om “het andere land”. Het onderzoek gaat over het stagelopen van Duitse studenten in Nederland en van Nederlandse studenten in Duitsland. Binnen dit onderzoek wordt gesproken van “het andere land”. Hiermee wordt voor Nederlandse studenten dan Duitsland bedoeld en voor Duitse studenten Nederland.

1.1 Aanleiding

Duitsland en Nederland zijn buurlanden binnen de Europese Unie. Na de Tweede Wereldoorlog en door de nasleep hiervan heerste er een gespannen situatie tussen de twee landen. De laatste 20 jaar is de situatie veranderd. Duitsers en Nederlanders gaan op reis naar het andere land, werken in het buurland en volgen zelfs een studie over de grens (Pekelder, 2013).

Zo studeren voornamelijk Duitse studenten aan hogescholen in Nederland. Volgens Bouwman (2013) is Nederland, na Oostenrijk, het meest gekozen land voor Duitse studenten om een studie te volgen in het buitenland. Sociale opleidingen, bijvoorbeeld Social Work (SW), vallen onder de studies die Duitse studenten in Nederland kiezen. Op enkele hogescholen werden zelfs Duitstalige opleidingen gecreëerd voor het grote aantal Duitse studenten. Bijvoorbeeld een Duitse deeltijdroute voor Duitse studenten aan de hogeschool Saxion te Enschede (Saxion, z.j.).

Het aantal Nederlandse studenten dat in Duitsland studeert is echter niet groot. In het jaar 2013 studeerden rond 25.000 Duitse studenten in Nederland en maar 1500 Nederlandse studenten in Duitsland (NiederlandeNet, 2013).

Toch gaat er voor Nederlandse studenten van de opleiding SW in Nederland veel veranderen. De Nederlandse regering heeft een nieuwe wet ingevoerd genaamd de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO). Uit onderzoek van studenten van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen is gebleken dat toekomstige Social Workers in Nederland zich moeten voorbereiden op het feit dat de eigen kracht van de burger centraal staat. Zij moeten zich profileren om zelfstandig en in hun professie te werken. Door de veranderingen dient de Nederlandse maatschappij zich te ontwikkelen in een participatiemaatschappij, waardoor er ook belemmeringen op de arbeidsmarkt voor Social Workers ontstaan (Jansen et al, 2014).

Binnen Saxion te Enschede is in het jaartal 2012 de studieroute Sociaal Pedagogische Hulpverlening Euregionaal (SPH-E) gestart. De tweetalige studieroute bereid studenten voor op een baan in zowel Nederland als ook in Duitsland (Saxion, 2012). Sinds september 2015 werden de studies Sociaal Pedagogische Hulpverlening (SPH) en Maatschappelijk Werk en Dienstverlening (MWD) samengevoegd tot de studie Social Work (SW). Hieronder valt ook de studieroute SPH-E. De studieroute is nu bekend onder de naam SW-E. Er zijn dus studenten die de studieroute SPH-E volgen en studenten die de studieroute SW-E volgen. Op het einddiploma van beide studentengroepen staat uiteindelijk de benaming SW-E. Daarom wordt binnen dit onderzoek ervoor gekozen van de studieroute SW-E te spreken. SW-E bevindt zich in de “kinderjaren”: in het

schooljaar 2016-2017 worden de eerste afgestudeerde studenten verwacht. In het jaar 2014-2015 volgden 26.436 studenten een opleiding binnen Saxion (Saxion, z.j.). De Academie Mens en Maatschappij (AMM) telt momenteel 229 SW-E studenten. Hiervan zitten er 62 in het derde leerjaar, 86 in het tweede leerjaar en 81 studenten zijn aan het eerste leerjaar begonnen. De opleiding SW-E is een euregionale studieroute voor Duitse en Nederlandse studenten. De studenten hebben de mogelijkheid om zowel stage-ervaring in Duitsland als Nederland op te doen. Dus zowel in hun land van herkomst als over de grens. De docenten van de AMM willen graag onderzocht hebben hoe de motivatie van de studenten vergroot kan worden om over de grens stage te gaan lopen. Twee docenten van dit team nemen de taak van opdrachtgever voor dit onderzoek waar. De motivatiefactoren voor het stagelopen in Nederland of Duitsland worden onderzocht. Ook wordt ingegaan op de meerwaarde van anderstalige studenten voor de instellingen waar de studenten stagelopen. Om een beeld te krijgen van de ervaringen van studenten, worden de studenten uit het tweede en derde jaar SW-E gevraagd naar ervaringen gedurende hun eigen stageperiode. Er werd voor het tweede en derde jaar gekozen, omdat de studenten al ervaring met betrekking tot stagelopen hebben. Verder worden Duitse en Nederlandse instellingen in de sector Social Work benaderd, die al ervaring hebben met studenten uit het andere land.

1.2 Doelstelling

Hieronder wordt de doelstelling beschreven. De doelen zijn verdeeld in korte termijn doelen en lange termijn doelen. De resultaten van het onderzoek worden voorgelegd aan de Academie Mens en Maatschappij. Ook worden aanbevelingen gegeven wat de AMM kan veranderen om studenten te motiveren in Duitsland of Nederland stage te lopen en om instellingen te motiveren Duitse of Nederlandse stagiairs aan te nemen.

Korte termijn doelen

- Kennis over de motivatie van SW-E studenten om in het andere land stage te lopen voor de Academie Mens en Maatschappij en wat veranderd kan worden om SW-E studenten voor een stage in het andere land te motiveren.
- Kennis over de motivatie van instellingen om een stagiair uit het andere land aan te nemen voor de Academie Mens en Maatschappij en wat veranderd kan worden om instellingen te motiveren een stagiair uit het andere land aan te nemen.

Lange termijn doelen

Stimuleren dat:

- Duitse instellingen worden gemotiveerd om Nederlandse stagiairs aan te nemen.
- Nederlandse instellingen worden gemotiveerd om Duitse stagiairs aan te nemen.
- Duitse SW-E studenten worden gemotiveerd om in Nederland stage te lopen.
- Nederlandse SW-E studenten worden gemotiveerd om in Duitsland stage te lopen.

1.3 Vraagstelling

Hieronder zijn de vragen te vinden die passen bij de doelstelling.

Hoofdvraag

Hoe kunnen Nederlandse en Duitse studenten van de studieroute SW-E gemotiveerd worden om in het andere land stage te gaan lopen en hoe kunnen Duitse en Nederlandse instellingen gemotiveerd worden om een stagiair uit het andere land aan te nemen?

Deelvragen

Theoretische deelvragen:

Om welke redenen is de Academie Mens en Maatschappij binnen Saxion Hogeschool gestart met de studieroute SW-E?

Wat doet de Academie Mens en Maatschappij om de SW-E studenten op een stage in het andere land voor te bereiden en studenten te werven?

Wat motiveert studenten om in het buitenland stage te lopen?

Wat motiveert instellingen in de zorg om buitenlandse stagiairs aan te nemen?

Praktische deelvragen:

Wat doet de AMM om de SW-E studenten bij het vinden van een stage en tijdens het stagelopen te ondersteunen?

Wat zijn de positieve motivatiefactoren voor SW-E studenten om in het andere land stage te lopen?

Wat zijn de negatieve motivatiefactoren voor SW-E studenten om in het andere land stage te lopen?

Hoe hebben de instellingen gereageerd op de sollicitaties van SW-E studenten uit het andere land?

Wat doet de AMM om de betrokkene instellingen bij het vinden van een stagiair en tijdens het begeleiden van een stagiair te ondersteunen?

Wat zijn de voordelen voor een Nederlandse instelling in de zorgsector om een Duitse stagiair te begeleiden?

Wat zijn de voordelen voor een Duitse instelling in de zorgsector om een Nederlandse stagiair te begeleiden?

Wat zijn de nadelen voor een Nederlandse instelling in de zorgsector om een Duitse stagiair te begeleiden?

Wat zijn de nadelen voor een Duitse instelling in de zorgsector om een Duitse stagiair te begeleiden?

1.4 Leeswijzer

De leeswijzer geeft kort en krachtig inzicht op het voldoen aan de criteria van het beoordelingsformulier.

Het onderzoek is maatschappelijk relevant. Het onderzoek is bruikbaar en/of vernieuwend voor de beroepspraktijk:

In de aanleiding geven de onderzoekers inzicht in de maatschappelijke relevantie van het onderzoek. Verder wordt binnen de aanleiding duidelijk waarvoor het onderzoek bruikbaar is en op welke wijze het onderzoek vernieuwend is. De aanleiding is te vinden in de eerste paragraaf van hoofdstuk één.

Ook de doelen van het onderzoek geven weer dat het onderzoek vernieuwende aspecten kan leveren voor de studieroute SW-E en voor de AMM. De doelen staan in de tweede paragraaf van hoofdstuk één. De hierop volgende vraagstelling sluit aan bij de doelen.

Het onderzoek heeft diepgang, er wordt relevante theorie gebruikt inclusief (buitenlandse) vaktijdschriftartikelen, waarbij een afweging wordt gemaakt over de bruikbaarheid ervan voor het onderzoek:

Bovengenoemd criterium wordt in het theoretische kader beantwoord. Het theoretische kader is te vinden in hoofdstuk twee en het is opgedeeld in vijf paragrafen. De eerste vier paragrafen geven antwoord op de theoretische deelvragen en binnen de vijfde paragraaf wordt een conclusie getrokken over het theoretische kader.

De onderzoeksvraag is helder, komt voort uit de doelstelling; is haalbaar, afgebakend en precies. De gebruikte onderzoeksmethode is transparant en verantwoord:

In de tweede paragraaf van hoofdstuk één staat de doelstelling van het onderzoek beschreven. Hierop volgend hebben de onderzoekers een onderzoeksvraag geformuleerd die aansluit bij de doelstelling. Verder zijn er theoretische en praktische deelvragen geformuleerd die eraan bijdragen om de onderzoeksvraag te beantwoorden. De vraagstelling is te vinden in de derde paragraaf van hoofdstuk één.

In hoofdstuk drie wordt de methode van het onderzoek beschreven. Binnen dit hoofdstuk leggen de onderzoekers verantwoording af voor de gekozen onderzoeksmethode en er wordt ingegaan op de transparantie van de onderzoeksmethode.

De resultaten zijn reproduceerbaar en transparant. Het analysekader is duidelijk (bijvoorbeeld SPSS, Kwalitan), dataverwerking en weergave van resultaten zijn correct:

In hoofdstuk vier worden de resultaten van het onderzoek weergegeven. De kwantitatieve resultaten zijn geanalyseerd met het programma SPSS en staan onder de paragrafen 4.2, 4.3, 4.4 en 4.5.

De kwalitatieve resultaten werden aan hand van de methode labelen geanalyseerd en staan onder de paragrafen 4.6, 4.7, 4.8, 4.9 en 4.10.

De reproduceerbaarheid en transparantie van de resultaten staat beschreven binnen de inleiding van het vierde hoofdstuk onder de eerste paragraaf.

De conclusies en aanbevelingen geven antwoord op de vraagstelling en worden gekoppeld aan theorie:

Binnen hoofdstuk vijf worden de conclusies beschreven die voortvloeien uit de resultaten van het onderzoek. Vanaf paragraaf 5.1.1 tot en met paragraaf 5.1.9 worden er conclusies getrokken aan de hand van de praktische deelvragen van het onderzoek. In paragraaf 5.2 wordt de conclusie van de hoofdvraag beschreven. Hierbij wordt een koppeling gemaakt tussen de resultaten van het onderzoek en het theoretische kader.

Vanaf paragraaf 5.3 geven de onderzoekers aanbevelingen die eraan bijdragen dat de AMM aan de beantwoording van de hoofdvraag kan werken.

De sterktes en zwaktes van het onderzoek zijn beschreven. Er is een discussie aanwezig. De discussie omvat het eigen professioneel standpunt over het onderzoeksonderwerp onderbouwd met argumenten. De discussie wordt gevoerd vanuit diverse perspectieven (denk aan diverse personen en/of micro-, meso- en/of macroniveau):

In paragraaf 5.4 worden de sterktes en zwaktes van het onderzoek beschreven.

De discussie is te vinden onder paragraaf 5.5. De onderzoekers zijn binnen de discussie op hun persoonlijk en professioneel standpunt ingegaan en hebben dit onderbouwd met literaire argumenten.

2 Het theoretische kader

In dit hoofdstuk worden de theoretische deelvragen behandeld.

2.1 Om welke redenen is de Academie Mens en Maatschappij binnen Saxion Hogeschool gestart met de studieroute SW-E?

In 1999 werden in Bologna afspraken gemaakt tussen 29 landen uit de Europese Unie. Deze afspraken staan in de Bologna-verklaring. Het uiteindelijke doel van deze verklaring is dat hoger onderwijs in Europa vergelijkbaar wordt. Dat dus bijvoorbeeld de diploma's van het hoger onderwijs in Europese landen worden erkend. Ook wordt bedoeld dat studenten vrijer zijn om in een ander land te gaan studeren of te gaan werken en dat de diploma's, en dus ook de studenten, internationaal een hogere waardering krijgen (Applinet B.V., 2014-2015).

Ook Nederland maakt deel uit van deze verklaring en scoorde in 2006 al hoog als het gaat om het samenwerken en uitwisselen op internationaal vlak (Van Stratum, 2006).

Met het samenwerken en uitwisselen op internationaal vlak is ook Saxion hogeschool bezig. Ook op regionaal gebied. Op Saxion hogeschool bestaat zelfs een lectoraat dat zich bezighoudt met regionale uitwisseling. Hierbij staat het Euregiogebied (Oost Nederland en het grensgebied van Duitsland) centraal. Het lectoraat doet onderzoek naar bestaande problemen, bijvoorbeeld op de arbeidsmarkt. Maar er wordt ook verder gekeken naar het creëren van veranderingen en het onderzoeken van de effecten van deze veranderingen op dit gebied (Saxion, z.j.).

Naast het lectoraat heeft Saxion er in 2013 voor gekozen om met een nieuwe studieroute binnen de AMM te starten: Sociaal Pedagogische Hulpverlening Euregionaal (SPH-E). Sinds september 2015 is deze studieroute bekend onder de naam Social Work Euregionaal (SW-E) (Saxion, z.j.). De studieroute is bedoeld voor Duitse en Nederlandse studenten. Beide studentengroepen worden voorbereid op de arbeidsmarkten in zowel Duitsland als Nederland. Na de studie hebben de afgestudeerden een bachelor of Social Work en kunnen zij zonder beperkingen in beide landen werken (Saxion, 2012).

Het idee achter de studieroute is bijvoorbeeld over grenzen heen te kijken. Studenten worden opgeleid tot Social Workers die niet slechts binnen één land of binnen één cultuur kunnen werken. Ze zijn qua taal en bekendheid met het werkveld perfect voorbereid op het werken in de Euregio (Saxion, 2014).

De directeur van de AMM, Hans Weusthof, wordt in een persbericht geciteerd. Hierin geeft hij aan dat de sociale opleidingen van de AMM van zowel studenten uit Nederland als Duitsland graag worden gekozen. De studieroute SW-E zal een bijdrage leveren aan een nog betere opleiding op internationaal gebied. De studieroute biedt een ruimer aanbod voor studenten. Zowel met kijk op het leerproces als met kijk op het latere werkveld (Saxion, 2014).

Een ruimer aanbod van mogelijkheden is altijd goed, vooral als er grote veranderingen spelen in het werkveld. In het begin van het jaar 2015 werden er in Nederland bijvoorbeeld veel veranderingen in de zorgsector ingevoerd. Hierbij gaat het vooral om het besparen van kosten in de zorgsector, maar het gaat er ook om dat mensen zo lang mogelijk zelfstandig kunnen functioneren (rijksoverheid, z.j.).

2.2 Wat doet de Academie Mens en Maatschappij om de SW-E studenten op een stage in het andere land voor te bereiden en ervoor te werven?

Om informatie te verkrijgen wat de eisen vanuit de Academie Mens en Maatschappij (AMM) zijn met betrekking tot praktijkleren binnen de studieroute Social Work Euregionaal (SW-E) hebben de onderzoekers ervoor gekozen om persoonlijke communicatie met deskundigen als bron te gebruiken. Hieronder vallen medewerkers en docenten van de AMM.

Het eerste gesprek met de docent en coördinator van de studieroute SW-E, Timo Nicklaus, heeft op 22 september 2015 plaatsgevonden. Hieronder worden de uitkomsten van het gesprek weergegeven. De eisen van de studieroute SW-E met betrekking tot praktijkleren zijn te vergelijken met de eisen van de studie Social Work (SW). Omdat de opleidingen Sociaal Pedagogische Hulpverlening (SPH) en Maatschappelijk Werk en Dienstverlening (MWD) dit jaar (2015) zijn samengevoegd tot de opleiding SW is er nog geen nieuwe opzet voor het praktijkleren in het tweede, derde en vierde studiejaar. In het eerste jaar hebben SW-E studenten, net als SW studenten, 160 praktijkuren. De uren kunnen studenten zelf invullen. Zij kunnen bijvoorbeeld stagelopen of aan projecten werken die studiegerelateerd zijn. De studenten uit het tweede jaar lopen twee dagen per week stage en de studenten uit het derde jaar lopen drie dagen per week stage. De opleiding stelt geen eisen met betrekking tot het land waar de studenten stage lopen. De reden hiervoor is dat het, zelfs voor Nederlandse studenten, niet makkelijk is om in Nederland een stageplek te vinden. Ook wil de AMM de studenten vrijwillig een stage laten kiezen. Vanuit de opleiding is het wel gewenst dat er een uitwisseling plaatsvindt. Dit kan bijvoorbeeld door werkveldbezoeken in het andere land of door meeloopdagen in Duitse en Nederlandse instellingen georganiseerd door studiegenoten. Binnen de lessen van de studieroute SW-E wordt geen literatuur behandeld over het stagelopen. De docenten ondersteunen de studenten wel bij het kiezen van een stage door gezamenlijk te kijken naar de competenties, kwaliteiten en interesses van de student. Het stagebureau van de AMM helpt en ondersteunt de studenten om een stage in het andere land te vinden als de student dat wil. Vanuit de opleiding is het niet gewenst om een stage in het andere land verplicht te stellen, dit zou ook niet werken. Voor Nederlandse SW-E studenten is het namelijk gemakkelijker om een stageplek in Duitsland te vinden dan voor Duitse SW-E studenten in Nederland. Dit komt doordat er in Nederland al te weinig stageplekken in het sociale werkveld zijn voor Nederlandse studenten (Timo Nicklaus, persoonlijke communicatie, 22 september 2015).

Op 27 oktober hebben de onderzoekers met Cornelia Niehoff, een docente van de AMM, gesproken. Zij vertelde dat er vanaf studiejaar 2015/2016 een nieuw beleid binnen de AMM bestaat, waarbij het gaat om relatiemanagement. Binnen dit beleid werd vastgelegd dat sommige docenten van de AMM verantwoordelijk zijn voor het Duitse werkveld en sommige docenten voor het Nederlandse werkveld. Deze docenten hebben dan contact met de Duitse en Nederlandse instellingen om bijvoorbeeld ook de uitwisseling te bevorderen. Het doel hiervan is dat bijvoorbeeld Duitse studenten bij een Nederlandse instelling stage lopen, of andersom. Verder voegt zij eraan toe dat ook de contactdocenten, dus de docenten die de stagiairs tijdens hun stageperiode begeleiden, iets kunnen betekenen in de uitwisseling tussen bijvoorbeeld Duitse studenten en Nederlandse instellingen. Ook is er al een docent die voor regionalisering verantwoordelijk is, maar hij onderneemt momenteel geen speciale acties om de uitwisseling te bevorderen. Cornelia Niehoff benoemt vooral dat het belangrijk is dat de docenten de studenten motiveren om in het andere land stage te lopen, omdat dit ook het idee achter de studieroute SW-E is. Zijzelf begeleid bijvoorbeeld Nederlandse studenten die in Berlijn of Stuttgart stage lopen

en zij probeert in de “International Social Work Week” studenten te motiveren een stage in het buitenland, met name in Duitsland, te lopen. Het is haar opgevallen dat er momenteel meer Nederlandse studenten geïnteresseerd zijn in een stage in Duitsland dan drie of vier jaar geleden. Er is dus een duidelijke ontwikkeling te zien in de interesse van Nederlandse studenten in de Duitse arbeidsmarkt. Verder in het gesprek werd Cornelia Niehoff gevraagd of er extra informatiebijeenkomsten voor SW-E studenten plaatsvinden, waarbij het gaat om het stage lopen in het andere land. Volgens haar vinden wel algemene informatiebijeenkomsten plaats, waarbij studenten worden geïnformeerd over stagelopen en stagelopen in het buitenland, maar er wordt geen extra informatie gegeven aan SW-E studenten. Ook een koppeling van Nederlandse en Duitse SW-E studenten vindt nog niet plaats. Hieronder kunnen bijvoorbeeld meeloopdagen of snuffelstages worden verstaan. Het idee hiervan is dat Nederlandse SW-E studenten de Duitse SW-E studenten meenemen naar hun stageplekken in Nederland en andersom. Het informeren van de SW-E studenten moet, volgens Cornelia Niehoff, eigenlijk al plaatsvinden wanneer hun nog niet met de studieroute zijn begonnen. Dus dat er informatiebijeenkomsten plaatsvinden op bijvoorbeeld middelbare scholen. Hierbij kunnen de studenten geworven worden en kunnen zij vooraf al geïnformeerd worden over bijvoorbeeld het stagelopen in het andere land. Zo kunnen zij ook doelgericht voor de studieroute kiezen (Cornelia Niehoff, persoonlijke communicatie, 27 oktober 2015).

2.3 Wat motiveert studenten om in het buitenland stage te lopen?

Om bovenstaande deelvraag te beantwoorden hebben de onderzoekers ervoor gekozen om ten eerste, voor de duidelijkheid, het begrip motivatie te beschrijven.

Motivatie is bij ieder persoon te vinden. Het is een begrip dat alle mensen bezighoudt en het begrip is niet makkelijk uit te leggen. Het uit zich niet lichamelijk en is dus niet meetbaar aan lichamelijke factoren. Motivatie is iets wat iemand van binnenuit drijft om iets te doen (Vinke, 1996).

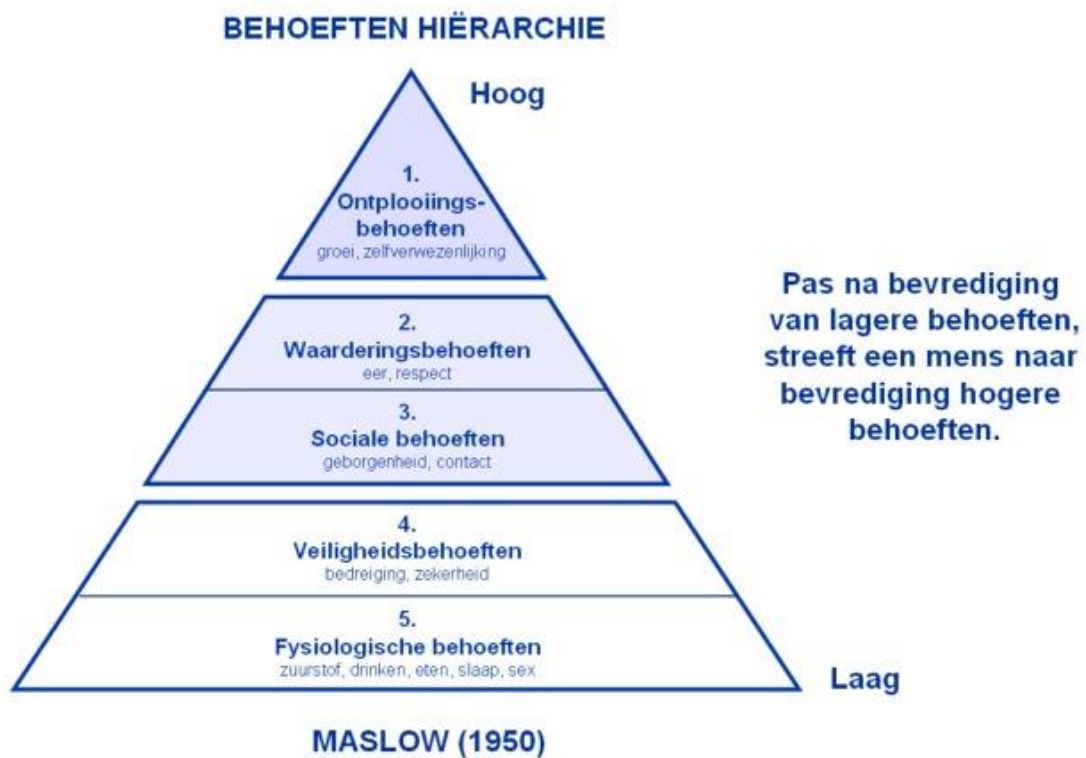
Vinke (1996) beschrijft motivatie op twee manieren: theoretisch en praktisch. De theoretische wijze is gericht op het geven van inzicht, terwijl de praktische wijze gericht is op toepassing. Theoretische motivatie wordt door Vinke beschreven als motivatie die bestaat uit een proces en de algemene factoren en aandriften die hier bij horen. Zodoende krijgt het gedrag richting en wordt deze richting behouden. Bij praktische motivatie gaat het om het tot stand brengen en het beïnvloeden van het gedrag om de gestelde doelen te kunnen behalen (Vinke, 1996).

Verder beschrijven Zimbardo, Johnson en McCann (2009) motivatie als volgt. Ten eerste wordt er onderscheid gemaakt tussen biologische en aangeleerde motivatie. Voorbeelden voor biologische motivatie, ook drijfveer, zijn: overleven, voortplanten, honger en dorst. Aangeleerde motivatie wordt ook wel motief genoemd. Hierbij gaat het om aangeleerde behoeften, zoals prestatiedrang. Om motivatie goed te kunnen onderverdelen, wordt er ook wel gesproken over intrinsieke en extrinsieke motivatie. Bij intrinsieke motivatie gaat het om motivatie, die van binnenuit komt en bij extrinsieke motivatie om motivatie, waarbij het gaat om het verkrijgen van een externe beloning. Voorbeelden voor intrinsieke motivatie zijn fietsen of het lezen van een boek. Iemand fietst of leest een boek, omdat hij het leuk vindt. Bij extrinsieke motivatie kan bijvoorbeeld gedacht worden aan het bedienen in een restaurant, omdat de persoon er geld voor krijgt. Het verschil tussen intrinsieke en extrinsieke motivatie is dus dat bij de intrinsieke motivatie de interne behoefte wordt bevredigd en bij extrinsieke motivatie gebeurt dit niet. Hier spelen externe factoren een grote rol.

In het volgende stuk worden motivatiefactoren beschreven die studenten bewegen om in het buitenland stage te lopen.

Een onderzoek van Walenkamp en Van den Hoven (z.j.) benoemt een aantal motieven voor studenten om naar het buitenland te gaan. De voornaamste motivatiefactor voor studenten om in het buitenland te gaan studeren is het leren van de taal. Echter is de taal voor studenten die in het buitenland stage gaan lopen minder belangrijk. Studenten die mee hebben gedaan aan het onderzoek, geven aan dat de belangrijkste reden om in het buitenland te gaan studeren of stage te lopen de persoonlijke ontwikkeling is. De volgende factoren zijn volgens Walenkamp en van den Hoven (z.j.) echter ook van belang: de professionele ontwikkeling, andere culturen leren kennen, nieuwe dingen meemaken en als laatste wordt het leren kennen van andere studenten benoemd.

De interne motivatiefactoren die in het onderzoek beschreven staan kunnen onderbouwd worden met de behoeftehiërarchie van Maslow. De hiërarchie gaat er vanuit dat ten eerste aan de fysiologische behoeften voldaan moet worden. Hieronder vallen eten, huis en warmte, de levensbelangrijke dingen. Hierop volgt veiligheid, waarbij het gaat om geen gevaar of dreiging, rust, orde, een veilig gevoel en gezondheid. Ten derde gaat het binnen de theorie van Maslow om samenhang en liefde. Hiermee wordt het gevoel bij de anderen te horen bedoeld. Geaccepteerd worden, geliefd worden en voor anderen zorgen, maar ook zelf verzorgd worden. De twee behoeften bovenaan de hiërarchie onderbouwen de genoemde interne motivatiefactoren van het onderzoek. Het gaat hierbij om waardering en respect (respect hebben voor jezelf en krijgen van anderen, status hebben) en zelfontplooiing (volledige ontwikkeling van je kwaliteiten) (Rigter, 2010). Zoals hierboven beschreven is een belangrijke reden om in het buitenland stage te lopen de persoonlijke ontwikkeling. Dit past bij de behoefte zelfontplooiing. De bevordering van de professionele ontwikkeling duidt zowel op een streven naar waardering en respect, als ook op het bereiken van zelfontplooiing. Ook andere benoemde interne motivatiefactoren laten zien dat stagiairs in het buitenland streven naar respect voor zichzelf en respect door anderen en naar de volledige ontwikkeling van hun kwaliteiten (Rigter, 2010).

Figuur 2.1 Behoeftehiërarchie Maslow (Nieuwenhuis, 2006)

Ook het artikel “An explorative study into learning on international traineeships: experiential learning processes dominate” vertelt over motivatiefactoren van stagiairs om in het buitenland stage te lopen. Hierbij gaat het om externe factoren die studenten van de studie medicijnen bewegen om in het buitenland stage te lopen. Een groot aantal studenten gaf aan dat zij de structuur en organisatie van medische instellingen in andere landen wilden leren kennen. Andere motivatiefactoren zijn: leuke en spannende verhalen van eerdere stagiairs in het buitenland, de hoop op een betere integratie in het werkveld dan bij een stage in het land van herkomst, uitzoeken hoe men terecht komt zonder de steun van familie en vrienden, de studie afsluiten en dit verbinden met een vakantie en uitvinden of het goed is om zich op tropische medicijnen te specialiseren (Niemantsverdriet, Van der Vleuten, Majoor & Scherpbier, 2005).

Om motivatiefactoren te beschrijven die studenten binnen de studieroute SW-E bewegen om in het andere land stage te lopen of dit juist niet te doen, werden specifieke vragen hierover gesteld binnen gesprekken met docenten van de AMM.

Volgens Timo Nicklaus (persoonlijke communicatie, 22 september 2015) zijn er een aantal Duitse studenten die al aan het begin van hun studie weten dat zij na de studie in Duitsland gaan werken. De motivatie van deze studenten om in Nederland stage te lopen is daarom niet groot. Deze studenten kiezen dan voor de studieroute SW-E, omdat zij bijvoorbeeld graag in Nederland willen studeren, maar niet omdat zij het Nederlandse werkveld willen leren kennen. De Nederlandse SW-E studenten zijn hierin gemotiveerder. Meestal wonen zij dicht bij de grens en zijn geïnteresseerd in de Duitse arbeidsmarkt. Zij volgen de opleiding vaak om later wel in Duitsland te werken en om het buurland te leren kennen. Ook Cornelia Niehoff, een docente van de AMM, bevestigt dit. Zij gaat er vanuit dat de Nederlandse SW-E studenten gemotiveerder zijn om in Duitsland stage te lopen, omdat de Nederlandse werksituatie in het werkveld Social Work

steeds slechter wordt. De Nederlandse SW-E studenten zien een kans om na hun studie in Duitsland werk te kunnen vinden. Voor de Duitse SW-E studenten is dit weer een tegenhoudende factor, omdat zij denken dat zij geen werk op de Nederlandse arbeidsmarkt voor Social Workers kunnen vinden (Cornelia Niehoff, persoonlijke communicatie, 27 oktober 2015).

Verder is ook binnen een onderzoek van de Hogeschool Arnhem en Nijmegen (HAN) opgevallen dat de Duitse studenten van de euregionale variant van de opleiding SPH van de HAN meestal na de studie meteen terugkeren naar Duitsland. De onderzoekers van de HAN hebben onderzoek gedaan naar de disbalans die tussen het aantal Duitse en Nederlandse studenten heerst binnen de genoemde studieroute. Het is namelijk niet de bedoeling van de opleiding dat duidelijk meer Duitse studenten zich inschrijven voor de euregionale variant dan Nederlandse studenten (Burgers, Scholts, Wintjes, Ubbink & Ebbers, 2013)

Het is dus duidelijk dat de Duitse studenten van de euregionale variant van de studies SPH en Social Work meestal niet plannen om na de studie ook in Nederland te werken. Dat geldt zowel op Saxion Hogeschool te Enschede, als op de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen.

Uit het interview met Timo Nicklaus (persoonlijke communicatie, 22 september 2015) is wel gebleken dat de animo onder Nederlandse studenten groter is om in Duitsland stage te lopen. Het blijkt dat niet veel Nederlandse studenten voor de studieroute SW-E kiezen, maar dat deze studenten wel het doel hebben het euregionale aspect van de studieroute te volgen. Zij willen meestal de arbeidsmarkt in Duitsland leren kennen en zij hebben de motivatie om na de studie op beide arbeidsmarkten terecht te komen.

Dit is ook te zien bij de HAN. Het aantal Nederlandse studenten op de HAN die de euregionale variant van SPH volgen, is duidelijk kleiner (Burgers et al., 2013).

Verder is er nog een andere factor te benoemen die de motivatie van Duitse SW-E studenten om in Nederland stage te lopen tegenwerkt. Volgens Timo Nicklaus (persoonlijke communicatie, 22 september 2015) is er in Nederland een tekort aan stageplekken binnen het werkveld Social Work. Zelfs Nederlandse SW en SW-E studenten hebben al moeite om een stageplek te vinden. Hierdoor wordt het voor Duitse SW-E studenten lastig om een stageplek in Nederland te vinden. Op de Duitse markt voor stages in het sociale werkveld is dit anders. Hier is het makkelijker om een stageplek te vinden. Hieruit blijkt dat het voor Duitse SW-E studenten gemakkelijker is om in Duitsland een stageplek te vinden. Nederlandse SW-E studenten kunnen andersom veel makkelijker een stageplek in Duitsland vinden. Misschien zelfs makkelijker dan in Nederland. Dit is ook bevestigd door een andere docent van de AMM: Rob van Grinsven (persoonlijke communicatie, 15 oktober 2015). Hij geeft aan dat het in Nederland al voor Nederlandse studenten moeilijk is om een stageplek te vinden. Daarentegen zijn er in Duitsland voldoende stageplekken, zowel voor Duitse studenten, als ook voor Nederlandse studenten.

De docenten Rob van Grinsven (persoonlijke communicatie, 15 oktober 2015) en Fred Brouwer (persoonlijke communicatie, 5 november 2015) geven verder ook aan dat de vreemde taal een grote rol speelt. Dat betekent dat studenten vaak niet voor een stage in het andere land kiezen, omdat zij de andere taal niet goed beheersen. Fred Brouwer (persoonlijke communicatie, 5 november 2015) gaat ook nog in op de cultuurverschillen. Hij zegt bijvoorbeeld dat Nederlanders die minimaal Duits kunnen gewoon in Duitsland stage lopen, omdat zij van zichzelf denken dat zij het wel kunnen redden. Duitsers daarentegen doen dit niet zo snel.

2.4 Wat motiveert instellingen in de zorg buitenlandse stagiairs aan te nemen?

In de literatuur is door de onderzoekers geen informatie gevonden over waarom instellingen gemotiveerd zijn om buitenlandse stagiairs aan te nemen. Daarom werd contact opgenomen met de geregistreerde vereniging EUREGIO. De EUREGIO werkt euregionaal en binationaal om de belangen van Duitsers en Nederlanders te verenigen (Euregio, 2013). Vanuit de instelling werd informatie en materiaal verkregen om de hierboven genoemde deelvraag te beantwoorden. Dr. Reef en Dr. Gramberg (2015) geven in hun uitgave “Werken in Duitsland/Nederland, cultuurverschillen in het buurland” aan dat ondernemers beroepskrachten uit het andere land aannemen, omdat de werkkwaliteit van deze werknemers hoog is.

Er bestaat zelfs een verbond (VNDU) dat de belangen vertegenwoordigt van ondernemers met betrekking tot grensoverschrijdende samenwerking. Het VNDU hoopt dat zij internationaal succesvol kunnen zijn op de arbeidsmarkten als er een grensoverschrijdende samenwerking plaatsvindt (Euregio, 2013). Hieraan is duidelijk te zien dat ondernemers, en dus ook instellingen, veel kunnen hebben aan het aannemen van een buitenlandse stagiair of werknemer.

Tijdens verschillende vergaderingen met het werkveld is gebleken dat het animo vanuit de instellingen groot is. De instellingen zijn bereid om stagiairs uit het andere land aan te nemen en vinden dit zelfs heel positief (Timo Nicklaus, persoonlijke communicatie, 22 september 2015). Dit bevestigt ook docente Cornelia Niehoff (persoonlijke communicatie, 27 oktober 2015), die contactdocent voor verschillende Duitse instellingen in bijvoorbeeld Berlijn en Stuttgart is. Er is zelfs een Nederlandse instelling die op de stagemarkt van de AMM duidelijk heeft aangegeven dat Duitse studenten als stagiairs welkom zijn (Rob van Grinsven, persoonlijke communicatie, 15 oktober 2015). Daarentegen zegt docent Fred Brouwer (persoonlijke communicatie, 5 november 2015) dat Duitse stagiairs bij Nederlandse instellingen niet zo populair zijn. Hij fundeert dit met de uitspraak dat Nederlandse instellingen vaak niet geloven dat Duitse stagiairs kunnen aansluiten bij de Nederlandse mentaliteit. De teamleden binnen de instellingen zijn dan bijvoorbeeld bang dat de teamsfeer gaat veranderen door een Duitse stagiair. Over het algemeen zijn de Nederlandse instellingen niet zo tolerant en zijn zij niet zo gemotiveerd om een Duitse stagiair aan te nemen. Duitse instellingen zijn hierin gemotiveerder en toleranter. Fred Brouwer benoemt hier ook weer cultuurverschillen. Hij denkt dat de Duitse cultuur over het algemeen wat opener is. Daarnaast voegt hij hieraan toe dat Duitse instellingen graag Nederlandse stagiairs aannemen, omdat Nederlanders voorlopers zijn in het werkveld Social Work.

2.5 Conclusie

Bij de eerste deelvraag “Om welke redenen is de Academie Mens en Maatschappij binnen Saxion Hogeschool gestart met de studieroute SW-E?” kan geconcludeerd worden dat Saxion hogeschool te Enschede op verschillende manieren bezig is om invloed uit te oefenen op het euregionale gebied (Saxion, z.j.). Dit zou erop kunnen duiden dat ingespeeld wordt op de veranderingen die plaatsvinden op de Nederlandse arbeidsmarkt voor Social Workers. Het blijkt dat Saxion en dus ook de AMM het voor de studenten mogelijk willen maken om in zowel Nederland als Duitsland te kunnen werken. Verder zou het mogelijk kunnen zijn dat Saxion hogeschool door het invoeren van de nieuwe studieroute de verwachting heeft dat meer studenten gemotiveerd worden om Social Work Euregionaal te studeren. De hogeschool biedt nieuwe mogelijkheden om voor toekomstige studenten aantrekkelijk te blijven en te worden.

Met betrekking tot deelvraag twee “Wat doet de Academie Mens en Maatschappij om de SW-E studenten op een stage in het andere land voor te bereiden en studenten te werven?” kan geconcludeerd worden dat de AMM nog geen specifieke acties onderneemt om de SW-E studenten op een stage in het andere land voor te bereiden. Een mogelijkheid hiervoor zou kunnen zijn dat de AMM eerst wil kijken hoe de SW-E studenten het stage lopen zelf invullen. Dit, omdat de studieroute SW-E nog niet lang bestaat. Verder wil de AMM het voor de SW-E studenten niet verplicht stellen om in het andere land stage te lopen (Timo Nicklaus, persoonlijke communicatie, 22 september 2015). De uitspraken van de docenten zouden erop kunnen duiden dat er meer actie moet worden ondernomen om de SW-E studenten voor een stage in het andere land te motiveren.

Bij deelvraag drie “Wat motiveert studenten om in het buitenland stage te lopen?” kan geconcludeerd worden dat de motivatie een belangrijke rol speelt voor het stage lopen in het buitenland. Zo zullen intrinsieke en extrinsieke motivatie bij studenten een belangrijke rol spelen. Uit het onderzoek van Walenkamp en Van den Hoven (z.j.) kwam de persoonlijke ontwikkeling als motivatiefactor voor het kiezen voor een stage in het buitenland sterk naar voren. Dit past bij de behoeftehiërarchie van Maslow bij de behoefte zelfontplooiing (Nieuwenhuis, 2006). Het zou dus erop kunnen duiden dat studenten voor een stage in het buitenland kiezen als zij de trappen binnen de behoeftehiërarchie hebben doorlopen om binnen de laatste fase “ontplooiingsbehoeften” aan hun persoonlijke ontwikkeling te werken.

Uit de persoonlijke communicatie met docenten blijkt dat Duitse SW-E studenten aan het begin van hun studie vaak al weten of zij in Duitsland gaan werken. De Duitse SW-E studenten kiezen dan vaak voor de studieroute SW-E, omdat zij bijvoorbeeld wel in Nederland willen studeren. De Nederlandse SW-E studenten kiezen bewust voor de studieroute SW-E om later in het Duitse werkveld te gaan werken (Cornelia Niehoff, persoonlijke communicatie, 27 oktober 2015). Dit wordt verder bevestigd door een onderzoek van de Hogeschool Arnhem en Nijmegen (HAN) (Burgers et al, 2013).

Ook blijkt uit het gesprek met docenten dat het voor Duitse SW-E studenten niet makkelijk is om een stageplek in Nederland te vinden, terwijl het voor Nederlandse SW-E studenten vaak geen groot probleem is om in Duitsland een stageplek te vinden (Rob van Grinsven, persoonlijke communicatie, 15 oktober 2015). Een mogelijke oorzaak hiervoor zou kunnen zijn dat de arbeidsmarkt in Nederland niet veel plekken biedt voor stagiairs en dat dan in eerste instantie voor Nederlandse stagiairs wordt gekozen.

Verder blijkt dat de vreemde taal vooral voor de Duitse SW-E studenten een drempel vormt om voor een stage in het andere land te kiezen (Fred Brouwer, persoonlijke communicatie, 5

november 2015). Dit zou erop kunnen duiden dat de in dit geval de Duitse SW-E studenten qua taal niet goed voorbereid zijn op het stage lopen in het andere land.

Met betrekking tot deelvraag vier “Wat motiveert instellingen in de zorg buitenlandse stagiairs aan te nemen?” kan geconcludeerd worden dat er in de literatuur geen informatie is gevonden over deze vraag. Wel geeft de geregistreerde vereniging Euregio informatie over het opgeleid worden en werken in het andere land. Vanuit de instellingen in het euregionale gebied bestaat blijkbaar veel interesse en behoefte in werknemers uit het andere land (Euregio, 2013).

Met betrekking tot de studieroute SW-E geven docenten aan dat uit contact met instellingen gebleken is dat de bereidheid groot is om stagiairs uit het andere land aan te nemen (Timo Nicklaus, persoonlijke communicatie, 22 september 2015).

De docent Fred Brouwer (persoonlijke communicatie, 5 november 2015) voegt hieraan toe dat Nederlandse instellingen niet zo open staan voor Duitse stagiairs in verband met cultuurverschillen en het niet kunnen aansluiten aan de Nederlandse mentaliteit.

Het zou dus mogelijk kunnen zijn dat er een verschil bestaat tussen Duitse en Nederlandse instellingen met betrekking tot het aannemen van een stagiair uit het andere land.

3 Methode van onderzoek

Binnen dit hoofdstuk worden het type onderzoek, de populatie en de steekproef, de instrumenten, de procedure, de methode van analyseren van de gegevens, de betrouwbaarheid, de interne en externe geldigheid en de ethische overwegingen beschreven.

3.1 Type onderzoek

Dit onderzoek is een kwalitatief en kwantitatief onderzoek. Terwijl kwantitatief onderzoek zich bezighoudt met cijfers, gaat het bij kwalitatief onderzoek bijvoorbeeld om het afnemen van interviews en het onderzoeken van literatuur (Heerink, Pinkster & Bratti-van der Werf, 2009). Peter Swanborn (2010) geeft aan dat de wereld tussen kwantitatief en kwalitatief onderzoek erg groot is. Het verschil tussen kwantitatief en kwalitatief valt op, door de termen die binnen een onderzoek gebruikt worden. Zo wordt er binnen kwalitatief onderzoek gesproken over het geven van een zin en het verlenen van betekenis, terwijl er binnen kwantitatief onderzoek gesproken wordt over de termen variabelen en correlaties. Kwalitatief onderzoek kan gedefinieerd worden als onderzoek waarbij geen gebruik wordt gemaakt van variabelen, maar als onderzoek waar gemeten wordt door intervallen. Hieronder worden de variabelen verstaan die makkelijk te meten zijn zoals: gewicht, lengte en hoeveelheden studenten. Kwantitatief onderzoek wordt gedefinieerd door het gebruik van variabelen op alle meetniveaus. Onderzoekers die kwantitatief onderzoek doen zullen het woord variabelen dan ook veel gebruiken.

Binnen het onderzoek worden de gegevens aan de hand van literatuurstudie, interviews en enquêtes verkregen. Doormiddel van een kwantitatief onderzoek wordt, aan de hand van een enquête, onderzocht wat SW-E studenten motiveert of kan motiveren om in het andere land stage te lopen. Doormiddel van kwalitatief onderzoek wordt, aan de hand van interviews, onderzocht wat de voordelen en nadelen voor instellingen kunnen zijn om stagiairs uit het andere land te begeleiden.

De ondervraagden bestaan uit tweede- en derdejaars SW-E studenten en vertegenwoordigers van instellingen uit Nederland en Duitsland waar een stagiair uit het andere land heeft stage gelopen.

Het onderzoekstype is inventariserend onderzoek. Migchelbrink (2006) beschrijft inventariserend onderzoek als onderzoek dat kijkt naar “wat er aan de hand is met betrekking tot het te onderzoeken verschijnsel” (Migchelbrink, 2006, p.135). In dit onderzoek wordt gekeken naar de situatie van de SW-E studenten met betrekking tot het stage lopen in het andere land. Verder nog naar de voordelen van het aannemen van een stagiair uit het andere land voor de instellingen zelf.

In het onderzoek wordt een probleem geanalyseerd. Het probleem is dat studenten van de studieroute SW-E bijna niet in het andere land stage lopen. In het onderzoek wordt dus gekeken waarom de studenten niet gemotiveerd zijn om stage te lopen in het andere land. De onderzoeksvorm is een analytisch onderzoek. Er wordt gekeken naar waarom de SW-E studenten niet stagelopen in het andere land (Heerink, Pinkster & Bratti- van der Werf, 2009).

Verder is het onderzoek beschrijvend. Het is de bedoeling om antwoord te krijgen op de onderzoeksvraag: Hoe kunnen Nederlandse en Duitse studenten van de studieroute SW-E gemotiveerd worden om in het andere land stage te gaan lopen en hoe kunnen Duitse en Nederlandse instellingen gemotiveerd worden om een stagiair uit het andere land aan te nemen?

Het gaat hierbij om een probleem dat actueel is binnen de Academie Mens en Maatschappij (Heerink, Pinkster & Bratti- van der Werf, 2009).

3.2 Populatie en steekproef

De populatie bestaat uit een groep waar de onderzoekers informatie van willen hebben. De groep kan bestaan uit groepen mensen, bomen, auto's, instellingen enzovoorts. Er wordt binnen een onderzoek geprobeerd om informatie te verkrijgen van de hele populatie of een relevant gedeelte van de populatie. Wanneer geprobeerd wordt om informatie te verkrijgen van een gedeelte van de populatie, wordt dat ook wel een steekproef genoemd (Heerink, Pinkster, Bratti-van der Werf, 2009).

De populatie binnen dit onderzoek bestaat uit studenten van de studieroute Social Work Euregionaal (SW-E) en Duitse en Nederlandse instellingen.

In dit onderzoek wordt ervoor gekozen om een steekproef uit te voeren. Voor het onderzoek is het van belang dat de studenten ervaring hebben met stagelopen. Zo krijgt de opdrachtgever een duidelijk beeld wat betreft de motivatie van de studenten. Daarom worden studenten uit het tweede en derde leerjaar van de studieroute SW-E bevestigd. De onderzoekers benaderen in totaal 148 SW-E studenten.

Wat betreft de instellingen bestaat de steekproef uit 13 vertegenwoordigers van instellingen in de zorg die een stagiair uit het andere land begeleiden of hebben begeleid. Hierbij gaat het om acht vertegenwoordigers van Duitse instellingen die een Nederlandse stagiair begeleiden of hebben begeleid en om vijf vertegenwoordigers van Nederlandse instellingen die een Duitse stagiair begeleiden of hebben begeleid.

3.3 Instrumenten

In dit onderzoek worden tweede- en derdejaars SW-E studenten ondervraagd doormiddel van een enquête. In totaal zijn dat 148 studenten. De enquête zal vragen beantwoorden die centraal staan binnen het onderzoek. Doormiddel van een enquête is het mogelijk om achtergrondinformatie, informatie over gedrag en informatie over meningen van respondenten te verkrijgen (Heerink, Pinkster & Bratti- van der Werf, 2009). De enquête wordt op papier in de klas afgenomen en is geheel in het Nederlands geschreven. Hiervoor wordt gekozen, omdat de tweede- en derdejaars SW-E studenten al een taalcursus hebben gevolgd. Dus ook de Duitse studenten kunnen al voldoende Nederlands om de enquête in te vullen. Verder is het best moeilijk de vragen in een andere taal op dezelfde manier te stellen. De onderzoekers willen door het houden aan één taal, de Nederlandse taal, voorkomen dat de resultaten worden beïnvloed. De enquêtes worden in zeven tweedejaars klassen en in vijf derdejaars klassen afgenomen. Om zo veel mogelijk studenten te bereiken wordt ervoor gekozen om de enquêtes in de studiebegeleidingslessen af te nemen. Voor de afspraak wordt via de mail contact opgenomen met de studiebegeleiders van deze klassen. De onderzoekers zijn tijdens het invullen van de enquête aanwezig. De respons zal naar verwachting groter zijn door persoonlijk contact met de studenten dan met een uitnodiging voor deelname per E-mail. Verder is deze manier van het afnemen van een enquête positief, omdat de studenten tijdens het invullen vragen aan de onderzoekers kunnen stellen. Bijvoorbeeld als een vraag onduidelijk is. Een nadeel hiervan is dat studenten die bijvoorbeeld ziek zijn de enquête niet kunnen invullen. Voor de studenten die tijdens de lessen afwezig waren wordt een afspraak gepland om de enquête alsnog in te vullen. Hiervoor worden de studenten via de mail

uitgenodigd. Ten opzichte van de genoemde werkwijze gaan de onderzoekers uit van een respons van 100 ingevulde enquêtes.

Om antwoord te krijgen op de deelvragen over voordelen voor een instelling om een stagiair uit het andere land te begeleiden, worden per land interviews afgenomen. Er worden acht vertegenwoordigers van instellingen in Duitsland en vijf vertegenwoordigers van instellingen in Nederland geïnterviewd. Hierbij gaat het om instellingen die in de afgelopen vijf jaar een stagiair hebben begeleid van de studies Sociaal Pedagogische Hulpverlening, Maatschappelijk Werk en Dienstverlening, Social Work en Social Work Euregionaal (of Sociaal Pedagogische Hulpverlening Euregionaal). De steekproef van deze instellingen staat uitgebreid beschreven in hoofdstuk 3.2. De interviews die binnen dit onderzoek worden afgenomen zijn halfgestandaardiseerde interviews. Bij dit type interview worden open en gesloten vragen gesteld en er wordt een schema opgesteld met het hoofdthema en subthema's. Dus het interview wordt op papier voorbereid, maar de respondent kan nog wel vrij antwoord geven. De vragen van het interview worden van te voren vastgelegd met voldoende vrije antwoord mogelijkheden om de individualiteit van de situatie te behouden. Door de van tevoren bedachte vragen, kan de interviewer wel vormgeven aan het verloop van het interview (Heerink, Pinkster & Bratti- van der Werf, 2009). De onderzoekers nemen de interviews bij de instellingen af. Via de telefoon wordt een afspraak gemaakt, hierbij wordt al duidelijk besproken waar het om gaat. Ook worden de contactpersonen gevraagd, of zij het goed vinden dat het interview wordt opgenomen. Hierbij worden zij ook ingelicht over anonimiteit. Dit houdt in dat de geïnterviewden anoniem blijven.

3.4 Procedure

Hieronder worden de stappen genoemd die worden ondernomen om een zo groot mogelijk respons te krijgen.

Voor het invullen van de enquête wordt ten eerste contact opgenomen met de studiebegeleiders van de tweede- en derdejaars SW-E studenten. Dit doen de onderzoekers via het Saxion mail. Hiervoor wordt gekozen, omdat het mailadres hier eenvoudig via het intoetsen van de naam gevonden kan worden. Verder is het Saxion mail het usuele communicatiemiddel binnen Saxion hogeschool. Met de studiebegeleiders die op de mail antwoorden maken de onderzoekers een afspraak in de periode van 16 november tot 9 december 2015 om tijdens de les de enquêtes af te nemen. Studiebegeleiders die binnen 1 week niet reageren krijgen een herinneringsmail. Als hier nog steeds niet op gereageerd wordt gaan de onderzoekers persoonlijk langs het kantoor van de studiebegeleiders om een afspraak te plannen. Voor de studenten die tijdens de lessen afwezig waren wordt een afspraak op 9 december gepland, om de enquête alsnog te kunnen invullen. Hierover worden de studenten via Saxion mail geïnformeerd.

De interviews worden bij de instellingen afgenomen in de periode van 16 november tot 18 december. Om de afspraken te plannen worden de instellingen gebeld. Als het niet mogelijk is om te bellen, wordt via mail contact opgenomen. Tijdens het telefoongesprek, of in de mail, wordt aan de contactpersoon uitgelegd wat het onderwerp van het interview is en dat de geïnterviewden anoniem blijven. Verder wordt aan de contactpersoon gevraagd of het interview voor het onderzoek opgenomen mag worden. Als de contactpersoon het niet eens is met de opname, wordt er geen interview afgenomen. Tijdens de afspraak wordt eerst een inleidend stukje op het interview besproken. Daarna wordt het interview afgenomen. Hierna heeft de geïnterviewde nog tijd om vragen te stellen.

3.5 Methode van analyseren van de gegevens

Om de resultaten van de interviews te analyseren wordt de analysetechniek labelen gebruikt. Het gaat vooral om het analyseren van teksten. Met andere woorden: het analyseren van de uitkomsten van de interviews. De analysetechniek labelen sluit aan bij de praktische deelvragen van het onderzoek, zodat er geen onbelangrijke informatie voor het beantwoorden van de hoofdvraag tussenkomt (Heerink, Pinkster & Bratti- van der Werf, 2009).

Om de resultaten van de enquêtes te analyseren wordt er gewerkt met het programma SPSS. SPSS is een programma waarbinnen statistische bewerkingen gedaan kunnen worden, er kunnen bijvoorbeeld tabellen en grafieken gecreëerd worden (Heerink, Pinkster & Bratti- van der Werf, 2009).

3.6 Betrouwbaarheid

De betrouwbaarheid binnen een onderzoek heeft vooral te maken met de betrouwbaarheid van de resultaten en de haalbaarheid van het onderzoek. Is het onderzoek controleerbaar en haalbaar, dan kan gesteld worden dat het onderzoek betrouwbaar is (Heerink, Pinkster, Bratti-van der Werf, 2009).

Om de betrouwbaarheid van het onderzoek te kunnen waarborgen, zullen er een aantal maatregelen getroffen worden. Het is binnen dit onderzoek van belang om de onderzoeksmethoden op de juiste manier te hanteren. Om dit te kunnen bereiken, wordt er literatuur bestudeerd. Er wordt binnen dit onderzoek gewerkt met twee dataverzamelmethodeën: enquête en interview. Om de betrouwbaarheid en validiteit van de vragen te kunnen waarborgen, zullen de dataverzamelmethodeën en de daarbij behorende vragen worden voorgelegd aan de intervisiegroep. Het afnemen van de interviews zal door twee onderzoekers worden waargenomen en het gesprek zal worden opgenomen om de verkregen respons correct te kunnen verwerken. Bij het afnemen van de enquête is tenminste één onderzoeker aanwezig in de klas om vragen te beantwoorden en het invullen van de enquêtes te bewaken. Om de inhoud van het onderzoek te kunnen waarborgen zal feedback worden gevraagd. Dit zal gedaan worden bij de intervisiegroep, de desbetreffende docent en de opdrachtgevers. De te zetten stappen worden verwerkt in de planning. Daarnaast zal de planning worden bijgehouden en de gemaakte stappen worden binnen de planning afgestreept (Heerink, Pinkster, Bratti-van der Werf, 2009).

Volgens Heerink, Pinkster en Bratti- van der Werf (2009) is een onderzoek betrouwbaar als het herhaalbaar is. Dit onderzoek kan opnieuw worden uitgevoerd, maar er zullen wel onderdelen van het onderzoek verschillen. De respondenten die aan dit onderzoek deelnemen zullen bij het uitvoeren van hetzelfde onderzoek één jaar later niet meer in hetzelfde studiejaar zitten. De tweedejaars studenten zullen dan in het derde studiejaar zitten en de derdejaars studenten in het vierde studiejaar. Dus zal voor de huidige tweedejaars studentengroep een nieuwe groep studenten in beeld komen en de huidige derdejaars studenten zullen niet meer gevraagd worden als respondenten.

3.7 Interne en externe geldigheid

De vragen die binnen validiteit centraal staan zijn: “meet je wat je wilt meten, geven de resultaten weer wat je wilde meten?” (Heerink, Pinkster & Bratti- van der Werf, 2009,p.16).

Het onderzoeksinstrument is voor het voldoen aan validiteit heel belangrijk. Er wordt gesproken van een valide onderzoek als de deelvragen, aan de hand van resultaten die uit een onderzoeksinstrument komen, beantwoord kunnen worden. Zodoende kan ook de hoofdvraag beantwoord worden. Verder is de validiteit van het onderzoek afhankelijk van de steekproef (Heerink, Pinkster & Bratti-van der Werf, 2009).

Binnen dit onderzoek bestaat de populatie uit studenten en instellingen. De populatie van de studenten bestaat uit tweede- en derdejaars studenten van de studieroute SW-E. Er is gekozen voor deze groep studenten, omdat de studenten al ervaring hebben met het stagelopen. De keuze voor de instellingen wordt select gemaakt. Er wordt gekeken naar instellingen waar in de afgelopen vijf jaar een stagiair uit het andere land stage heeft gelopen. Deze keuze is gemaakt om ervoor te zorgen dat de instelling recentelijk ervaring heeft met een stagiair uit het andere land. Vooral omdat er de afgelopen tien jaar veel veranderd is binnen de zorgsector. Er zullen binnen dit onderzoek acht vertegenwoordigers van instellingen in Duitsland en vijf vertegenwoordigers van instellingen in Nederland worden geïnterviewd.

Er is sprake van interne validiteit en externe validiteit (Migchelbrink, 2006).

Interne validiteit

Bij interne validiteit gaat het erom te kijken of de onderzoekers hebben onderzocht wat zij wilden onderzoeken. Bijvoorbeeld hebben de instrumenten erbij geholpen de conclusies te trekken die de onderzoekers hadden verwacht (Van Zwieten & Willems, 2004).

In dit onderzoek wordt er gewerkt met enquêtes en interviews. De enquête wordt in de klassen van de tweede- en derdejaars SW-E studenten op papier afgenomen. Binnen de enquête is het belangrijk om de vragen correct en volledig te formuleren, zodat de praktische deelvragen beantwoord kunnen worden. Door de aanwezigheid van de onderzoekers tijdens het invullen van de enquête is het mogelijk om onduidelijkheden binnen de enquête uit te leggen. Om de enquêtes anoniem af te nemen, worden de papieren achteraf in een map gedaan. Bij het opstellen van de enquête zal er goed gekeken worden naar de hoofd- en deelvragen. Aan de hand van deze vragen wordt een enquête opgesteld. Voordat de enquêtes binnen de klassen worden afgenomen, worden twee testversies ingevuld door derdejaars SW-E studenten. De testgroep kan fouten opsporen en zo kunnen laatste aanpassingen worden gedaan, voordat de enquêtes uiteindelijk worden afgenomen.

Bij het afnemen van de interviews is het belangrijk om duidelijk te hebben waar het interview over moet gaan. Hierbij kan gedacht worden aan het vooraf opstellen van gespreksonderwerpen en open vragen die daarbij kunnen helpen. Tijdens het interview is het belangrijk om niet alleen vragen te stellen, maar ook om goed te luisteren en waar nodig door te vragen. Binnen een interview is er ruimte om het interview een andere invulling te geven aan de hand van doorvragen en het verduidelijken van de situatie (Heerink, Pinkster & Bratti- van der Werf, 2009). Voor het afnemen van de interviews wordt een testinterview gedaan met een Nederlandse en een Duitse student, die veel kunnen vertellen over hun stageplaatsen. Hierdoor kunnen laatste aanpassingen aan het interview worden verricht.

Omdat er gebruik gemaakt wordt van interviews en enquêtes is er sprake van een methodentriangulatie.

Externe validiteit

Met de externe validiteit wordt gemeten in hoeverre de conclusies en resultaten van het onderzoek toepasbaar zijn op andere omstandigheden, dat wil zeggen in hoeverre het onderzoek gegeneraliseerd kan worden (Van Zwieten & Willems, 2004).

De resultaten van dit onderzoek kunnen een voorbeeld zijn voor andere euregionale Social Work studieroutes. Bijvoorbeeld wordt er in het hoofdstuk “Het theoretische kader” aangegeven dat de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN) een soortgelijke opleiding aanbiedt. Verder kunnen de resultaten toegepast worden op toekomstige SW-E studenten van de AMM.

3.8 Ethische overwegingen

Dit onderzoek wordt uitgevoerd voor de hierboven genoemde opdrachtgevers. Dus de uitkomsten hiervan zijn voor de onderzoekers en de opdrachtgevers van belang. Maar hierbij mogen de SW-E studenten niet worden vergeten. Het onderzoek wordt gedaan om aan de AMM te laten zien, wat zij kunnen veranderen om de studenten te motiveren om in het andere land stage te lopen. Dit onderzoek leidt tot veranderingen voor de studenten van de studieroute SW-E. Daarbij kan gedacht worden aan informatievoorzieningen voor studenten en zorginstellingen. Om in het belang van de SW-E studenten te handelen, is het belangrijk dat de studenten niet gedwongen worden om mee te werken, dat precies wordt uitgelegd waar het om gaat en dat de anonimiteit van de studenten wordt gewaarborgd. Verder is het belangrijk dat de studenten geen nadelen ervaren door het invullen van de enquête (Dr. Baarda, Dr. de Goede & Dr. Teunissen, 2009).

Verder kan de opdrachtgever ook het overzicht kwijtraken bij het onderzoek. In dit onderzoek zouden bijvoorbeeld derden om informatie gevraagd kunnen worden, waarmee de opdrachtgever het niet helemaal eens is. De opdrachtgever moet dus op de hoogte gehouden worden als de onderzoekers bijvoorbeeld contact opnemen met een medewerker van EUREGIO of met een docent die verantwoordelijk is voor de planning van de studieroute SW-E. Om in het belang van de opdrachtgever vanuit de AMM te handelen is het belangrijk om als onderzoeker betrouwbaar te zijn. Dit kan bijvoorbeeld bereikt worden door geen gegevens aan anderen te geven. Dit kan alleen als de opdrachtgever hiermee instemt (Dr. Baarda, Dr. de Goede & Dr. Teunissen, 2009).

3.9 Samenvatting

Dit onderzoek is een kwalitatief, kwantitatief, analytisch en beschrijvend onderzoek. Het onderzoek is zowel kwalitatief als kwantitatief door gebruik te maken van interviews en enquêtes. Met betrekking tot de interviews is de keuze gemaakt voor halfgestandaardiseerde interviews om de structuur in het interview te kunnen bewaren. De interviews worden bij de instellingen afgenomen en opgenomen met een opnameapparatuur, de gegevens worden gelabeld zodat er geen informatie verloren gaat. De enquêtes worden binnen de studiebegeleidingslessen afgenomen, waarna de gegevens worden verwerkt in het SPSS programma.

De steekproef bestaat uit 148 SW-E studenten, acht Duitse instellingen en vijf Nederlandse instellingen die een stagiair uit het andere land hebben begeleid.

Om de betrouwbaarheid van het onderzoek te verhogen worden de interviews opgenomen. Verder zal er tenminste één onderzoeker aanwezig zijn tijdens het afnemen van de enquêtes, dit om bijvoorbeeld vragen te kunnen beantwoorden. Er zal ook bij de intervisie groep om feedback worden gevraagd.

Om de interne validiteit met betrekking tot de enquêtes te verhogen worden er twee testversies afgenomen bij derdejaars SW-E studenten. Zij kunnen fouten opsporen en aan hand daarvan kunnen er aanpassingen worden gedaan.

Met betrekking tot de interviews zal het vooraf voor de onderzoekers duidelijk zijn, waar het interview over moet gaan en er zal binnen het interview ruimte zijn om door te vragen. Verder wordt vooraf een testinterview gedaan. Tevens is het belangrijk dat de interviewer goed luistert naar wat er wordt verteld.

Omdat er binnen het onderzoek sprake is van twee dataverzamelingsmethoden is er sprake van een methodentriangulatie.

De resultaten van het onderzoek kunnen als voorbeeld dienen voor andere euregionale Social Work studies. Tijdens het onderzoek is het van belang om de opdrachtgevers goed te informeren, omdat de opdrachtgevers anders het overzicht over het onderzoek kunnen verliezen.

4 Resultaten

In het volgende hoofdstuk worden de resultaten weergegeven. Verder wordt aangegeven op welke manier de data binnen dit onderzoek werd verzameld.

4.1 Inleiding

In de volgende paragrafen worden de kwantitatieve en kwalitatieve resultaten van de enquêtes en interviews weergegeven. Dit wordt gedaan aan hand van de praktische deelvragen.

De groep respondenten binnen dit onderzoek bestaat uit eerste- en tweedejaars studenten van de studieroute SW-E die een enquête hebben ingevuld samen met de 13 vertegenwoordigers van instellingen uit de zorgsector die op interviewvragen hebben geantwoord.

Met betrekking tot de tweede- en derdejaars studenten hebben 100 respondenten de vragenlijst ingevuld (N=100). Hiervan zaten 61 studenten in het tweede studiejaar en 39 studenten in het derde studiejaar.

In totaal hebben 75 vrouwen en 25 mannen de enquête ingevuld. De gemiddelde leeftijd van de respondenten was 22,04 jaar. Studenten tussen de 18 en 31 jaar hebben de enquête ingevuld. Verder werd binnen de enquête een vraag gesteld met betrekking tot de nationaliteit van de studenten. Dit, omdat er specifieke vragen werden gesteld voor Nederlandse en Duitse studenten. De enquête werd ingevuld door 88 Duitse studenten en twaalf Nederlandse studenten.

De onderzoekers hebben ervoor gekozen om het afnemen van de enquêtes tot een bepaalde tijdsperiode te beperken (16 november – 14 december). Dit om te waarborgen dat er voldoende tijd is om de enquêtes te evalueren. Hierdoor is het tot een non-respons van 48 studenten gekomen. Van de 148 tweede- en derdejaars SW-E studenten hebben 100 studenten een enquête ingevuld. De respons komt uit op rond 68 procent.

Met betrekking tot de vertegenwoordigers van de instellingen uit de zorgsector hebben de onderzoekers bij 13 respondenten een interview afgenomen (N=13). Hiervan waren vijf respondenten vertegenwoordigers van een Nederlandse instelling uit de zorgsector en acht respondenten vertegenwoordigers van een Duitse instelling. Alle bevroagden waren professionals en hebben een stagiair uit het andere land tijdens de stageperiode begeleid.

Omdat niet bekend is hoe veel instellingen in de afgelopen vijf jaar een stagiair uit het andere land hebben begeleid, kan hier geen non-respons worden genoemd. De onderzoekers hebben interviews bij alle instellingen afgenomen die bereikbaar waren.

In de tekst worden ook citaten opgenomen die van Duitse respondenten werden gegeven. Deze citaten werden door de onderzoekers vertaald. Tussen hakjes staan de vertaalde resultaten achter het originele citaat.

De steekproef met betrekking tot de instellingen is discutabel. Het doel was om acht vertegenwoordigers van instellingen in Nederland en acht vertegenwoordigers van instellingen in Duitsland te interviewen. De instellingen worden select gekozen om aan het onderzoek deel te kunnen nemen. De instellingen zullen op de volgende punten geselecteerd worden: Er is in de afgelopen vijf jaar een stagiair uit het andere land werkzaam geweest, de instelling bevindt zich in Nederland of in Duitsland en de Nederlandse of Duitse instelling werkt vanuit de regelgeving die binnen het land wordt gehanteerd. Door het stagebureau van de AMM hebben de onderzoekers een lijst met Nederlandse en Duitse stageadressen ontvangen, die een stagiair uit het andere land

hebben begeleid. Toch bleek al snel dat de lijst niet betrouwbaar was. De onderzoekers hebben aan hand van de lijst en met ondersteuning van SW-E studenten alle instellingen benaderd, die zeker een stagiair uit het andere land hebben begeleid. Uiteindelijk is het gelukt om bij 13 instellingen een interview af te nemen, dus bij vijf Nederlandse instellingen en bij acht Duitse instellingen. Hierbij gaat het om instellingen die de afgelopen vijf jaar een stagiair van het andere land een stageplaats hebben geboden. De stagiair was tijdens zijn stageperiode student van de opleiding Sociaal Pedagogische Hulpverlening, Maatschappelijk Werk en Dienstverlening, Social Work of Social Work Euregionaal (of Sociaal Pedagogische Hulpverlening Euregionaal). Binnen de organisaties zal een professional die ervaring heeft met stagiairs uit het andere land geïnterviewd worden.

4.2 Wat doet de AMM om de SW-E studenten bij het vinden van een stage en tijdens het stagelopen te ondersteunen?

Binnen de enquête werd de vraag gesteld, hoe de studenten op school vanuit de AMM werden voorbereid op het stagelopen binnen de studieroute SW-E. De SW-E studenten hadden hier de mogelijkheid om meerdere antwoorden te geven. In totaal werden op deze vraag 139 antwoorden gegeven. Alle respondenten hebben deze vraag met één antwoord of meerdere antwoorden beantwoord (N=100).

Opvallend is dat 64 respondenten antwoordden dat zij binnen de lessen werden voorbereid op het stagelopen binnen de studieroute SW-E. 23 respondenten werden door het stagebureau voorbereid en 20 respondenten werden op school niet voorbereid op het stagelopen. 15 studenten hebben de respons gegeven dat zij op een andere manier werden voorbereid op het stagelopen. Bijvoorbeeld door werkveldbezoeken van de Studievereniging Academie Mens en Maatschappij (SAMM), door de ondersteuning van andere studenten, via het internet, via literatuur die gepubliceerd is op Blackboard en door een voorlichting georganiseerd door het stagebureau over stagelopen in het buitenland in het algemeen.

Tien respondenten geven aan dat zij op de stagemarkt werden voorbereid op het stagelopen en zeven respondenten werden tijdens andere voorlichtingen over het stagelopen voorbereid op het stagelopen.

In onderstaande tabel zijn de resultaten duidelijk weergegeven.

Tabel 1. Manieren van voorbereiding op het stagelopen vanuit de AMM (N=100)

Hoe werd jij op school vanuit de AMM voorbereid op het stage lopen binnen de studieroute SW-E?	Aantal antwoorden
Binnen de lessen	64
Stagemarkt	10
Stagebureau	23
Andere voorlichtingen over stagelopen	7
Ik werd op school niet voorbereid op het stagelopen	20
Anders, namelijk	15
Totaal	139

Verder werden de respondenten gevraagd hoe zij de ondersteuning van docenten en van de medewerkers van het stagebureau hebben ervaren met betrekking tot het informeren over stage lopen in het andere land. Hierbij hebben de respondenten cijfers gegeven tussen de één en de tien, waarbij één geen ondersteuning betekent en tien uitstekende ondersteuning. Op de vraag over de ondersteuning van de docenten heeft één respondent niet geantwoord en op de vraag over de ondersteuning van de medewerkers van het stagebureau hebben drie respondenten niet geantwoord. Op de vraag over de ondersteuning van de docenten hebben dus 99 respondenten geantwoord (N=99) en op de vraag over de ondersteuning van de medewerkers van het stagebureau 97 respondenten (N=97).

Het gemiddelde cijfer van de docenten is 4,36 en het gemiddelde cijfer van de medewerkers van het stagebureau is 4,33.

Tabel 2. Gemiddelde cijfers ondersteuning docenten (N=99) en ondersteuning medewerkers stagebureau (N=97)

	Minimum cijfer	Maximum cijfer	Gemiddeld	Aantal respondenten
Ondersteuning docenten	1	9	4,36	99
Ondersteuning medewerkers stagebureau	1	10	4,33	97

Daarnaast werd ernaar gekeken hoe veel respondenten een onvoldoende (1 t/m 5) en hoe veel respondenten een voldoende (6 t/m 10) hebben gegeven. Hieruit bleek dat dat 69 respondenten de ondersteuning door de docenten onvoldoende vonden en 30 respondenten voldoende. Wat betreft de medewerkers van het stagebureau vonden 66 studenten de ondersteuning onvoldoende en 31 de ondersteuning voldoende. Hierbij moet opgemerkt worden dat de respons bij de docenten (N=99) hoger was dan bij de medewerkers van het stagebureau (N=97).

Tabel 3. Frequentie voldoende/onvoldoende

Hoe werd jij op school vanuit de AMM voorbereid op het stage lopen binnen de studieroute SW-E?	Frequentie ondersteuning docenten	Frequentie ondersteuning medewerkers
Onvoldoende (1 t/m 5)	69	66
Voldoende (6 t/m 10)	30	31
Niet ingevuld	1	3
Totaal	100	100

Ook werden de respondenten binnen de enquête gevraagd wat hun zou kunnen helpen om inzicht te krijgen in het werkveld van het andere land. Ook hier hadden de studenten de mogelijkheid om meerdere antwoorden te geven. In totaal werden op deze vraag 222 antwoorden gegeven, door alle 100 respondenten (N=100). Bij deze vraag scoren alle antwoordmogelijkheden best hoog. 62 respondenten zouden informatiebijeenkomsten over instellingen uit het andere land behulpzaam vinden om zicht te krijgen in het werkveld van het andere land, 54 studenten zouden een meeloopdag behulpzaam vinden, 52 een snuffelstage en 47 een stage. Maar zeven respondenten hebben een andere mogelijkheid genoemd. Bijvoorbeeld zouden drie respondenten het behulpzaam vinden om door ervaring van andere studenten inzicht te krijgen in het werkveld van het andere land. Een andere respondent geeft aan dat hij het behulpzaam zou vinden als een instelling naar het Saxion komt om iets over de instelling te vertellen. Nog een andere respondent zou het behulpzaam vinden om binnen de lessen inzicht te krijgen op het werkveld in het andere land.

Tabel 4. Manieren om inzicht te krijgen op het werkveld in het andere land (N=100)

Wat zou jou helpen om zicht te krijgen op het werkveld in het andere land?	Aantal antwoorden
Stage	47
Meeloopdag	54
Informatiebijeenkomst over instellingen uit het andere land	62
Snuffelstage	52
Anders, namelijk	7
Totaal	222

4.3 Wat zijn de positieve motivatiefactoren voor SW-E studenten om in het andere land stage te lopen?

Om een duidelijk beeld te krijgen waarom de studenten überhaupt voor de studieroute SW-E op Saxion Hogeschool te Enschede hebben gekozen werd binnen de enquête een meerkeuzevraag gesteld. De 100 respondenten hebben in totaal 189 antwoorden op deze vraag gegeven (N=100). Opvallend is dat 51 respondenten voor de studieroute SW-E hebben gekozen om voor beide landen opgeleid te worden en 37 respondenten willen tijdens de studie de andere taal leren. 34 respondenten hebben voor de studieroute SW-E gekozen om op Saxion hogeschool te Enschede te studeren en 21 respondenten wilden op een hogeschool in Nederland studeren. Verder hebben twaalf respondenten aangegeven dat zij later in het andere land willen werken. Ook valt op dat 34 respondenten andere redenen hebben genoemd waarom zij voor de studieroute hebben gekozen. Hierbij valt op dat 18 respondenten aangeven dat zij geen stageplek in Duitsland hebben gevonden of niet aan de toelatingseisen hebben voldaan. Verder vinden negen respondenten het heel belangrijk dat het aandeel van praktijkuren in de studieroute groot is. Ook hebben respondenten aangegeven dat Enschede en dus ook Saxion hogeschool te Enschede dicht bij hun thuis ligt. Andere reden die werden genoemd zijn: weinig werkplekken in de zorgsector in Nederland, iets met Duits erbij doen, de andere manier van lesgeven in Nederland en dat het niet mogelijk was om de Duitse deeltijdroute Sozialpädagogik te volgen. Eén respondent gaf aan dat hij gewoon open is voor nieuwe dingen.

Tabel 5. Redenen studiekeuze (N=100)

Om welke reden heb je voor de studieroute SW-E op Saxion Hogeschool te Enschede gekozen?	Aantal antwoorden
Ik wil later in het andere land werken	12
Ik wil voor beide landen worden opgeleid	51
Ik wil de andere taal leren	37
Ik wou op een hogeschool in Nederland studeren	21
Ik wou graag op Saxion Hogeschool te Enschede studeren	34
Anders, Namelijk	34
Totaal	189

Binnen de enquête werd verder de vraag gesteld of de respondenten binnen de studieroute SW-E stage hebben gelopen in het andere land. Alle 100 respondenten hebben deze vraag beantwoord (N=100). Twaalf respondenten hebben wel in het andere land stage gelopen en 88 respondenten niet.

Hierop volgde een meerkeuzevraag. De respondenten die wel in het andere land hebben stage gelopen werden gevraagd wat hun gemotiveerd heeft om in het andere land stage te lopen. In totaal werden door de twaalf respondenten op deze vraag 48 antwoorden gegeven (N=12). Tien respondenten hebben geantwoord dat hun het leren van de andere taal heeft gemotiveerd om in het andere land stage te lopen. Ook hebben tien respondenten gezegd dat zij de arbeidsmarkt van het andere land willen leren kennen. Negen respondenten hebben in het andere land stage gelopen om hun professionele ontwikkeling te bevorderen en zeven respondenten om hun persoonlijke ontwikkeling te bevorderen. Vijf respondenten wilden de cultuur uit het andere land leren kennen en vier respondenten, mensen uit het andere land. Twee respondenten zijn vanwege de stagevergoeding stage gaan lopen in het andere land. Uiteindelijk heeft maar één respondent een andere reden aangegeven wat hem gemotiveerd heeft om in het andere land stage te lopen. Hij gaf aan dat hij zich wilde integreren en participeren.

Tabel 6. Motivatiefactoren stage lopen in het andere land (N=12)

Zo ja: Wat heeft je gemotiveerd om in het andere land stage te lopen?	Aantal antwoorden
Leren van de andere taal	10
Mensen uit het andere land leren kennen	4
Persoonlijke ontwikkeling bevorderen	7
Professionele ontwikkeling bevorderen	9
Cultuur van het andere land leren kennen	5
De arbeidsmarkt in het andere land leren kennen	10
Stagevergoeding	2
Anders, namelijk	1
Totaal	48

De respondenten die niet in het andere land zijn stage gelopen werden door een meerkeuzevraag gevraagd wat hun zou kunnen motiveren om voor een stage in het andere land te kiezen. In totaal werden door de 88 respondenten 330 antwoorden op deze vraag gegeven (N=88).

57 respondenten zou de bevordering van hun persoonlijke ontwikkeling motiveren om voor een stage in het andere land te kiezen, 54 respondenten zouden de andere taal willen leren, 51 zouden hun professionele ontwikkeling willen bevorderen, 47 zouden de arbeidsmarkt uit het andere land willen leren kennen, 46 zouden mensen uit het andere land willen leren kennen en 44 zouden de cultuur uit het andere land willen leren kennen. 24 respondenten zou de stagevergoeding motiveren om voor een stage in het andere land te kiezen. Zeven respondenten hebben een andere reden aangegeven wat hun zou kunnen motiveren om in het andere land stage te lopen. Eén respondent geeft aan dat hem niets zou kunnen motiveren. Twee andere respondenten geven aan dat zij gemotiveerder zouden zijn als zij meer ondersteuning zouden ervaren bij het zoeken naar een stageplek. Verder wordt aangegeven dat de motivatie groter zou zijn als voor Duitse studenten de treinkaarten in Nederland gratis zouden zijn. Eén respondent geeft aan dat het voor hem een motivatie zou zijn als er ook Duitstalige collega's op de stageplek zouden werken of ook Duitstalige cliënten zouden worden begeleid.

Tabel 7. Motivatiefactoren stage lopen in het andere land (N=88)

Zo nee: wat zou je kunnen motiveren om voor een Stage in het andere land te kiezen?	Aantal antwoorden
Leren van de andere taal	54
Mensen uit het andere land leren kennen	46
Persoonlijke ontwikkeling bevorderen	57
Professionele ontwikkeling bevorderen	51
Cultuur van het andere land leren kennen	44
De arbeidsmarkt in het andere land leren kennen	47
Stagevergoeding	24
Anders, namelijk	7
Totaal	330

Om te zien of er een significante associatie bestaat tussen het studiejaar van de respondenten en het wel of niet stagelopen in het andere land werd een chi-quadrat-test gedaan. Echter zijn de assumpties voor de chi-quadrat-test overtroffen. Dus werd een Fishers-Exact-Test gedaan. De waarde van het Fishers-Exact-test van 0,761 is hoger dan het gekozen significantie niveau ($5\%/ \alpha = 0.05$). Dat betekent dat er geen significante associatie bestaat tussen het studiejaar van de respondenten en het wel of niet stagelopen in het andere land. Bij de respondenten die deze enquête hebben ingevuld ($N=100$) blijkt dat zowel tweede- als derdejaars studenten stage lopen in het andere land of dit juist niet doen.

Ook is gebleken dat er geen significante associatie bestaat tussen het geslacht en het wel of niet stagelopen in het andere land. De waarde van het Fishers-Exact-test van 0,488 is hoger dan het gekozen significantie niveau ($5\%/ \alpha = 0.05$). Dus het blijkt dat onder de respondenten ($N=100$) zowel vrouwen als mannen stage lopen in het andere land of dit juist niet doen.

Verder werd een chi-quadrat-test gedaan om te kijken of er een significante associatie bestaat tussen de nationaliteit van de respondenten en het wel of niet stagelopen in het andere land. Ook hier zijn de assumpties voor de chi-quadrat-test overtroffen en er werd een Fishers-Exact-test gedaan. In dit geval was de waarde van het Fishers-Exact-test van 0,000 kleiner dan het gekozen significantie niveau ($5\%/ \alpha = 0.05$). Dus bestaat er een significant verschil tussen de nationaliteit van de respondent en het wel of niet stagelopen in het andere land. Onder de respondenten ($N=100$) blijkt dat Nederlandse studenten vaker stage lopen in het andere land.

4.4 Wat zijn de negatieve motivatiefactoren voor SW-E studenten om in het andere land stage te lopen?

Om deze deelvraag te beantwoorden hebben de onderzoekers de respondenten gevraagd of zij binnen de studieroute SW-E gesolliciteerd hebben op een stageplek bij een Duitse of Nederlandse instelling. Alle respondenten hebben deze vraag beantwoord (N=100).

Elf Nederlandse respondenten hebben geantwoord dat zij wel gesolliciteerd hebben en maar één Nederlandse respondent heeft nog nooit in Duitsland voor een stageplek gesolliciteerd (N=12). Deze respondent werd gevraagd wat de reden was om niet bij een Duitse instelling als stagiair te solliciteren (N=1). De respondent gaf aan dat hij zich dit studiejaar op de studie wil concentreren en volgend studiejaar voor een stage in Duitsland wil gaan solliciteren.

Ten aanzien van de Duitse respondenten hebben 15 respondenten wel in Nederland voor een stageplek gesolliciteerd en 73 nog niet (N=88). De 73 respondenten die nog niet gesolliciteerd hebben werden door een meerkeuzevraag gevraagd wat de reden was om niet bij een Nederlandse instelling als stagiair te solliciteren (N=73). 24 respondenten hebben aangegeven dat zij niet de behoefte voelen om een stage in Nederland te lopen, 51 respondenten zeiden dat zij vinden dat zij de Nederlandse taal niet voldoende beheersen en tien respondenten gaven aan dat zij niet de mogelijkheid hebben om naar Nederland te reizen voor een stage. Ook hebben zeven studenten andere redenen genoemd. Bijvoorbeeld dat er geen stageplekken binnen de instelling werden aangeboden of, omdat het makkelijker is om een stageplek in Duitsland te vinden. Ook wil één respondent later niet in Nederland werken en dus ook geen werkervaring in Nederland opdoen. Een andere respondent heeft op grond van juridische vragen niet bij een Nederlandse instelling als stagiair gesolliciteerd. Verder heeft iemand aangegeven dat hij het makkelijker vindt om in Duitsland stage te lopen. Ook persoonlijke redenen spelen voor één respondent een rol, bijvoorbeeld dat hij in Duitsland woont en niet altijd naar Nederland wil reizen voor een stage. Maar er is ook een respondent die aangeeft dat zijn motivatie niet groot genoeg is om een CV in het Nederlands te schrijven.

Tabel 8. Redenen om niet in Nederland als stagiair te solliciteren (N=73)

Zo nee: wat was de reden om niet bij Nederlandse Instellingen als stagiair te solliciteren?	Aantal antwoorden
Ik voel niet de behoefte om een stage in Nederland te doen	24
Ik vind dat ik de Nederlandse taal niet voldoende beheers	51
Voor mij was het niet mogelijk om naar Nederland te reizen voor een stage	10
Anders, namelijk	7
Totaal	92

4.5 Hoe hebben de instellingen gereageerd op de sollicitaties van SW-E studenten uit het andere land?

Hierboven werd al aangegeven dat elf Nederlandse respondenten bij een Duitse instelling hebben gesolliciteerd (N=11). Deze elf studenten werden door een meerkeuzevraag gevraagd hoe de reacties van de instellingen waren. Opvallend is dat zeven respondenten na aanleiding van het sollicitatiegesprek werden aangenomen. Drie respondenten hebben geen reactie terug gekregen, drie respondenten werden uitgenodigd voor een gesprek en drie respondenten hebben andere redenen aangegeven. Twee respondenten hebben aangegeven dat de stageplekken, waarop hun gesolliciteerd hadden, al vervuld waren. Eén respondent geeft een andere reden aan. De respondent werd gevraagd om stage te lopen bij een Duitse instelling.

Tabel 9. Reacties Duitse instellingen (N=11)

Zo ja: Hoe waren de reacties van de instellingen?	Aantal antwoorden
Ik heb geen reactie terug gekregen	3
Ik werd aan de hand van mijn sollicitatiebrief afgewezen	0
Ik werd uitgenodigd voor een gesprek	3
Naar aanleiding van het gesprek ben ik aangenomen	7
Anders, namelijk	3
Totaal	16

Ook de 15 Duitse respondenten werden gevraagd hoe de reacties van de instellingen waren (N=15). Zes respondenten werden uitgenodigd voor een gesprek en 6 respondenten werden na aanleiding van het gesprek aangenomen. Drie respondenten werden aan hand van hun sollicitatiebrieven afgewezen en drie respondenten hebben geen reactie terug gekregen. Zes respondenten hebben nog andere redenen genoemd. Ook hier hebben respondenten aangegeven dat de stageplekken, waarop hun gesolliciteerd hadden al vervuld waren. Maar er is ook een Duitse respondent aangenomen, omdat hij langs is gegaan bij de instelling om zich voor te stellen, wat de instelling een goede manier vond. Verder heeft één respondent aangegeven dat hij werd afgewezen, omdat hij Duits is. Een andere respondent gaf aan dat hij werd afgewezen omdat zijn Nederlandse taal niet goed was.

Tabel 10. Reacties Nederlandse instellingen (N=15)

Zo ja: Hoe waren de reacties van de instellingen?	Aantal antwoorden
Ik heb geen reactie terug gekregen	3
Ik werd aan de hand van mijn sollicitatiebrief afgewezen	3
Ik werd uitgenodigd voor een gesprek	6
Naar aanleiding van het gesprek ben ik aangenomen	6
Anders, namelijk	6
Totaal	25

Ook werden studenten afgewezen van de instellingen, waar zij als stagiair hadden gesolliciteerd. Wat betreft de Nederlandse respondenten hebben vijf respondenten de vraag beantwoord of de instellingen redenen genoemd hebben voor de afwijzing van de stageplek. Twee respondenten hebben wel een reden gehoord en hebben zo ook de volgende vraag kunnen beantwoorden: Wat was de reden voor de afwijzing?

Eén respondent heeft geantwoord dat de instelling een geschiktere stagiair heeft gevonden. Bij een andere respondent was de plek al bezet.

Ten aanzien van de Duitse respondenten hebben 19 respondenten de vraag beantwoord of de instellingen redenen genoemd hebben voor de afwijzing van de stageplek. Hiervan hebben 8 respondenten een reden aangegeven bij de vraag: Wat was de reden voor de afwijzing? Bij drie respondenten was de reden de taalbarrière. Twee respondenten gaven aan dat de instelling een geschiktere stagiair heeft gevonden. Verder hebben drie respondenten andere redenen genoemd. Bijvoorbeeld dat er geen stageplekken binnen de instelling beschikbaar waren. Of dat de respondenten te laat gesolliciteerd hadden.

4.6 Wat doet de AMM om de betrokken instellingen bij het vinden van een stagiair en tijdens het begeleiden van een stagiair te ondersteunen?

Binnen de interviews werden de respondenten gevraagd hoe zij in contact zijn gekomen met stagiairs uit het andere land. Bij de respondenten gaat het om 13 vertegenwoordigers vanuit Duitse en Nederlandse instellingen uit de zorgsector. Aan de antwoorden valt op te merken dat alle respondenten aangeven dat de stagiairs zelf gesolliciteerd hebben: “Ja die Dame hat sich ja beworben, bei uns im Büro und ist dann an uns vermittelt worden. Und dann gab es eben ein kleines Vorstellungsgespräch und ja so sind wir dann in Kontakt gekommen.” (Ja de stagiaire heeft hier gesolliciteerd, bij ons op kantoor en is dan naar ons doorgestuurd worden. En dan hebben wij een klein sollicitatiegesprek gehad en ja zo zijn wij in contact gekomen.)

Twee respondenten hebben geantwoord dat hun instelling ingeschreven staat op Centuriweb, de online-platform van het stagebureau van de AMM. De studenten kunnen hier de instellingen opzoeken en bij passende instellingen als stagiair solliciteren. Eén respondent zei hierover: “Nee door Centuri dat stagebureau. Hij heeft zelf de instelling gekozen en vervolgens is hij hier zich komen voorstellen. Naar aanleiding van het schrijven van een brief.”

Ook zijn er drie respondenten die vertellen dat hun instelling deelneemt aan de jaarlijkse stagemarkt van de AMM en dat de instelling na aanleiding van de stagemarkt contact krijgt met toekomstige stagiairs. Eén vertegenwoordiger van een Duitse instelling zegt hierover: “Und wir haben jetzt wohl auch diesen stagemarkt, der ist im Januar mein ich, ne. Da hatten wir auch eine Einladung für bekommen ob wir uns da als Einrichtung auch vorstellen möchten, damit in der Zukunft auch andere Studenten die Möglichkeit haben. Und darum, weil wir halt auch jetzt in den Wochen ja also nur gute Erfahrungen gemacht haben, haben wir auch gesagt, dass wir uns da auch vorstellen wollen. Also haben uns angemeldet, um auch einfach dann mal in Zukunft nochmal Studenten zu nehmen, weil es für alle einfach positiv war, ja.” (En wij hebben nu ook de stagemarkt, in januari denk ik, he. Daar hadden wij een uitnodiging voor gekregen of wij ons daar als instelling willen voorstellen, zodat ook in toekomst andere studenten de mogelijkheid hebben. En dus, want wij hebben in de afgelopen weken alleen maar goede ervaringen gemaakt, hebben wij gezegd dat wij ons daar willen voorstellen. Dus wij hebben ons daar aangemeld om ook gewoon in toekomst nog studenten aan te nemen, want het was voor iedereen een positieve ervaring.)

Verder werden de respondenten gevraagd hoe zij het contact met de contactdocent van de AMM hebben ervaren, met betrekking tot communicatie, bereikbaarheid, mogelijkheid vragen te stellen en het bezoek in de praktijk.

Eén respondent van een Duitse instelling zegt bijvoorbeeld dat het contact zonder complicaties verliep: “Ganz unkompliziert.” (Zonder complicaties.)

Verder heeft één respondent aangegeven dat de bereikbaarheid van de contactdocent heel goed was en dat er, door problemen die de stagiair had, zelfs extra contact heeft plaatsgevonden: “Bij beide stagiairs is de docent in ieder geval twee keer op bezoek geweest. Eén stagiair die had iets meer problemen met haar stage en vooral de stageopdrachten, dan de ander. Dus daar is wat meer contact geweest en bij de stagiair van de SW-E is eigenlijk geen extra contact geweest omdat het gewoon niet nodig was.”

Eén respondent van een Nederlandse instelling die het contact als negatief heeft ervaren zegt: “Moeizaam. Ja, op alle punten.”

Ook zijn er vier respondenten die aangeven dat er helemaal geen contact met de contactdocent was. Eén respondent daarvan zegt: “Eigenlijk helemaal geen contact. Nee, de docent is niet hier

geweest. En eigenlijk verliep alles goed met die stagiair en die gaf aan van, ze had geen opdrachten die ze hier moest doen of die getoetst moesten worden. En de docent hoefde niet te komen, dus we hebben eigenlijk helemaal geen contact gehad.”

Na deze algemene vraag over het contact met de contactdocent werden de respondenten gevraagd wat zij positief vonden aan het contact.

Eén respondent vindt het positief als de contactdocenten vroegtijdig contact opnemen met de instelling waar de stagiair stage loopt.

Een andere respondent gaf aan dat hij de contactdocent zelf heel positief vond: “Nou van de ene stagiair kan ik het niet zeggen. Ben ik geen begeleiding van geweest, de andere stagiair heb ik dus bijna geen contact gehad met de stagedocent. Behalve op het moment dat die dan hier was, dat was ook een Duitse docent. Hij was heel vriendelijk en heel erg enthousiast over deze plek maar überhaupt ook over dagbestedingsplekken, zorgboerderijen in Nederland, omdat dat toch wel anders is in Duitsland.”

Verder werd er een vraag gesteld over de veranderingen die zouden kunnen plaatsvinden in het contact met de contactdocent.

Bij de antwoorden op deze vraag valt op dat bijna elke respondent het belangrijk vindt dat het contact, zowel persoonlijk als via andere middelen, op een positieve en open manier verloopt. Verder valt op dat er respondenten behoefte hebben aan voldoende informatie. Dit bijvoorbeeld door een vroegtijdige informatiebijeenkomst voor praktijkbegeleiders, maar ook bijvoorbeeld door een handige informatiegids die kort en bondig informatie geeft over de belangrijkste punten, zoals contactopname en verwachtingen vanuit de AMM. Eén respondent van een Duitse instelling zegt bijvoorbeeld: “Und, was auch immer praktisch wäre, wenn die Studenten so eine Info mitbringen, so für die Einrichtung, wo von Anfang an draufsteht, das ist vielleicht der SLB, wenn das vielleicht wichtig ist, aber wer ist der Kontaktdozent und wie man den erreichen kann und welche Sprache der spricht vielleicht, ist ja manchmal dann auch wohl wichtig, also bei Zweisprachigen und was von einem als Einrichtung erwartet wird. Weil viele hier im Umkreis kennen halt die Enschede Studenten, die praktischen 20 Stunden Studenten, die man immer hat. Was auch erwartet wird, wenn man einen niederländischen Studenten anleitet und wie viel Stunden die da sind und so weiter. Ja so ein DinA4 Zettel, wo alles kompakt draufsteht. Das wäre total toll.” (En wat ook handig zou zijn als de studenten een informatiegids mee zouden nemen voor de instelling waar vanaf het begin opstaat dat is de SLB, als dat belangrijk is, en dat is de contactdocent, welke taal hij spreekt, als dat belangrijk is, is het ja soms, bij tweetalige dus en wat van ons als instelling wordt verwacht. Want veel instellingen hier in de sector kennen de Enschede-studenten, de 20 uur per week studenten die iedereen altijd heeft. Wat dan verwacht wordt als men een Nederlandse student begeleid en hoe veel uren die per week aanwezig zijn. Ja zo een DinA4 blaadje, waar alles goed opstaat. Dat zou mooi zijn.)

Ook zijn er twee respondenten die aangeven dat zij het belangrijk vinden dat de docent op tijd op bezoek komt en dat hij afspraken nakomt. Eén respondent van een Nederlandse instelling zegt hierover: “Gewoon volgens de afspraken komen. Dan denk ik dat dan de helft van de problemen echt weg zijn. Beginnen bij het begin als ze hier komen even een goed verhaal waarmee de school, zeg maar, de mensen die hier stage lopen hun opdracht werkelijk in handen geven. Want je moet natuurlijk wel, dat het voor dit bedrijf actueel is, ook kijken of de mensen zich daar goed in kunnen vinden. Nou en dan halve wege ietsjes naar voren kijken richting de afsluiting, iets terug kijken richting wat geleerd en gedaan hebben. Nou met een eind verhaal dan ben je der echt wel uit, maar als dat niet ingevuld wordt. Wij kunnen het ook van hier af aan niet alleen en wij kunnen

niet het schoolse verhaal op onze schouders mee nemen in de praktijk hier. Daarvoor staan we hier te veel achter de werkzaamheden die je werkelijk op dit bedrijf uitgevoerd moeten worden.”

Na de vragen over de contactdocenten werden de respondenten gevraagd of zij bekend zijn met het stagebureau van de AMM. Zes respondenten zijn wel bekend met het stagebureau van de AMM. Zij hadden bijvoorbeeld schriftelijk contact met het stagebureau om zich op te geven als stageinstelling voor het nieuwe schooljaar. Eén respondent zegt: “Dat gaat meestal per mail of per post dat je dan kunt opgeven voor het nieuwe schooljaar.” Twee respondenten geven verder ook aan dat zij wel bekend zijn met het stagebureau, maar niet door het begeleiden van de stagiairs van de AMM. Zij zijn bijvoorbeeld bekend met het stagebureau, omdat zij zelf studenten waren bij de AMM.

Eén respondent heeft verder nog iets erover gezegd hoe hij het contact met het stagebureau heeft ervaren: “Nou ik heb verschillende keren gebeld dus als der vraagtekens waren of het wel of niet en ik moet altijd zeggen, ik ben daar goed te woord gestaan en ook wel goed doorverwezen naar de mensen die het dan je direct bij nodig zou hebben. Dan wel dat hun op een gegeven moment mij ook wel effe konden helpen om te zeggen van nou tot zo ver kun je als stagebedrijf, kun je je plek in nemen en dan is het goed he, dus. Ja, met één hobbel dat is twee jaar geleden geweest, drie jaar geleden hebben we drie studenten gehad dat heel erg moeizaam liep. Die hadden ook ja, eigenlijk zeer ernstig problemen met zichzelf, hun eigen ontwikkeling en daardoor ontstonden hier ook problemen. Dat jaar erop kwamen er twee stagiairs die zich aanmelden, die vervolgens op het stagebureau te horen kregen dat wij geen stagebedrijf waren. En toen zijn wij daar achteraan gegaan zo van hoe kan dit want we zijn op de stagemarkt geweest, niks gehoord. We hebben niks gehoord van het stagebureau, we hebben niks gehoord van de contactdocenten en het blijkt dat gewoon verslagen dat die beste mensen ingeleverd hebben, want die zijn alle drie gestopt met hun stage hier, dat die gewoon geaccepteerd zijn. We vermoeden dat zij der mate negatieve verslagen daar neergelegd hebben waarbij ze aangaven dat ze niet in de lessen mochten helpen, dat ze de stallen uit moesten mesten, van allerlei werkzaamheden moesten doen die niet binnen hun takenpakket hoorde, wat niet het geval was.”

4.7 Wat zijn de voordelen voor een Nederlandse instelling in de zorgsector om een Duitse stagiair te begeleiden?

Binnen het interview werden de respondenten naar de voordelen van het begeleiden van een Duitse stagiair gevraagd. Bij de antwoorden valt op dat één instelling voordelen benoemt die een stagiair algemeen voor een instelling brengt. Zoals: “Meerdere voordelen. Men brengt wat en men haalt wat zeggen wij altijd richting stagiairs. Dus in dat opzicht kon hij ten aanzien in de ondersteuning van de groep, heeft hij heel veel kunnen brengen. Hij heeft ook heel veel kunnen brengen met een aantal leerlingen waar hij specifiek alleen mee aan het werk is gegaan.”

Eén andere respondent benoemt: “Nou, maar dat ging niet omdat die Duits is maar gewoon omdat het wel een goede stagiair was. Ja, die erg leerbaar was, heeft niets met zijn Duitse nationaliteit te maken. Soms vinden cliënten het leuk om Duits met hem te praten, dat is dan wel grappig. Maar of dat echt een hele grote meerwaarde heeft. Het zal meerwaarde zijn als je denk ik inderdaad Duitse cliënten hebt en dan met de taal, maar dat was hier ook niet ter sprake.” Dus deze respondent zegt dat die voordelen niets te maken hebben met de nationaliteit van de stagiair.

Verder zegt één respondent wel iets over een voordeel dat hij heeft ervaren bij het begeleiden van een Duitse stagiair. De respondent heeft door de Duitse stagiair inzicht gekregen in het Duitse werkveld.

Ook geeft één respondent aan dat het voor de cliënten van de instelling een voordeel was om ervaringen op te doen met Duitse stagiairs: “Waren fijne stagiairs, allebei. Leuke spontane meiden en konden beide in spraak goed Nederlands. Veel van onze mensen vinden het ook best wel interessant dat je een stagiair hebt die niet uit Nederland komt, want dat is toch net weer anders. De meesten vinden het heel leuk.”

Aan het eind van het interview werden de respondenten nog gevraagd wat hun gemotiveerd heeft om een Duitse stagiair aan te nemen.

Hierbij wordt door vier respondenten bevestigd dat hun geen onderscheid maken tussen het begeleiden van een Nederlandse stagiair en het begeleiden van een Duitse stagiair. Eén respondent zegt hierover: “Ja, waarom zou je een Duitse stagiair niet aan nemen? ik heb daar totaal niet over nagedacht. Ja hij had interesse in deze instelling en je geeft hem de mogelijkheid en de kans dat is zijn keuze.”

Uiteindelijk geven alle respondenten aan dat zij nog een keer een Duitse stagiair zouden willen begeleiden.

4.8 Wat zijn de nadelen voor een Nederlandse instelling in de zorgsector om een Duitse stagiair te begeleiden?

Eén van de nadelen wat binnen de interviews werd benoemd is de taal. Hierover zegt één respondent: “Ja, de taal toch echt wel. Ja dat was wel een nadeel. Toch soms dingen die verkeerd begrepen worden, en dan met name wel ook naar cliënten van ons toe. Dat dat wel lastig was.”

Verder benoemd één respondent: „Bij de SW-E opleiding kwamen heel veel van de verslagen maar ook de beoordelingsformulieren in het Duits en niet in het Nederlands. Omdat zij Duitse stagiair was mocht zij haar verslagen op school in het Duits inleveren. Alleen dat betekende ook dat ik ze in het Duits na moest kijken. Nou kan ik redelijk Duits, maar ik denk dat dat voor heel veel mensen echt wel een groot probleem zal zijn. En ook wel een reden om te zeggen doen we niet, als ze dat van te voren zouden weten. Want wij wisten dat niet van te voren. Ja, dus wel, best wel een nadeel. Maar goed dat is van school uit, het is niet zo zeer van de stagiair uit.” Deze respondent had dus moeite met de taal van de schoolopdrachten.

Eén andere respondent gaf, als reactie op de vraag naar de nadelen die de instelling heeft ervaren tijdens het begeleiden van een Duitse stagiair, aan: “De hiërarchie en de structuren die de Duitse studenten duidelijk verwachten. Die wij hier eigenlijk niet kunnen bieden.”

4.9 Wat zijn de voordelen voor een Duitse instelling in de zorgsector om een Nederlandse stagiair te begeleiden?

De Duitse respondenten hebben binnen de interviews een aantal voordelen benoemd voor het begeleiden van een Nederlandse stagiair. Ten eerste hebben twee respondenten aangegeven dat zij het een voordeel vonden, omdat binnen de instelling ook Nederlandse cliënten terecht komen. Eén respondent zegt hierover: “Sag mal gut, dann könnte man vielleicht noch reinbringen: wir haben natürlich auch einen Jungen mit holländischem Hintergrund, der sich natürlich extrem freut, wenn er dann mal Niederländisch sprechen kann. Das war halt für uns jetzt speziell auf der Gruppe wenn man sagt Vorteil für den Jungen einfach. Weil sonst bei uns im Team die Mitarbeiter kein Niederländisch sprechen und das ist für den richtig schön. Ja.” (Zeg maar, dan zou ik ook nog kunnen zeggen: wij hebben natuurlijk een jongen met Nederlandse achtergrond die blij is, als iemand Nederlands kan spreken. Dat was voor ons nu als groep van voordeel voor die jongen gewoon. Want anders kan niemand in het team van de medewerkers Nederlands en dat is voor hem dan gewoon mooi. Ja.)

Vijf respondenten geven verder aan dat zij een voordeel hebben ervaren aan de andere cultuur die de Nederlandse stagiair meebrengt naar de instelling. Eén respondent geeft aan: “Aber ich finde persönlich die Vorteile für die Patienten sind sehr spannend, weil sie mit einer anderen Kultur und auch einer anderen Sprache so kommt. Wir haben jetzt keinen Patienten, der irgendwie einen Niederländischen Hintergrund hat, aber es ist ja grade für den geschützten Bereich, wir sind ja hier im geschützten Bereich, wo Leute wenig Möglichkeiten haben, um viel außerhalb zu erkunden, geschweige denn ein anderes Land ist das total super.” (Maar ik vind persoonlijk de voordelen voor de patiënten zijn erg spannend, want de stagiaire komt met een andere cultuur en een andere taal. Wij hebben zelf geen patiënten die een Nederlandse achtergrond hebben, maar het is vooral voor de gesloten afdeling, want wij zijn een gesloten afdeling, waar mensen weinig mogelijkheden hebben om buiten ervaringen op te doen en er sowieso geen sprake is van het leren kennen van een ander land. Dan is het erg leuk.)

Ten derde geven vier respondenten aan dat het een voordeel is dat zij door de Nederlandse stagiair inzicht krijgen in het verschil tussen het Nederlandse en het Duitse werkveld. Ook geeft één respondent aan dat de duur van de stageperiode positief is, dus dat de Nederlandse stagiairs vanuit Saxion rond de tien maand stage lopen. De respondent geeft aan dat zowel de instelling als de stagiair meer van de stage kunnen meenemen, bijvoorbeeld qua leerervaringen en qua contactopname met de cliënten en met het team.

Uiteindelijk valt op dat alle respondenten nog een keer een Nederlandse stagiair zouden willen begeleiden en dat er vaak geen onderscheid wordt gemaakt tussen Nederlandse en Duitse stagiairs. Eén respondent zegt bijvoorbeeld: “Grundsätzlich nehmen wir immer gerne Praktikanten an. Also es ist auch, es sind auch unsere Nachfolger letztendlich, die dann mal für uns in die Arbeit reinrutschen werden. Es ist immer gerne angeboten.” (In principe nemen wij altijd graag stagiairs aan. Dus het is, zij zijn onze opvolgers die op een gegeven moment ons werk doen. Wij bieden het altijd graag aan.)

4.10 Wat zijn de nadelen voor een Duitse instelling in de zorgsector om een Duitse stagiair te begeleiden?

De respondenten werden binnen de interviews gevraagd welke nadelen de instelling heeft ervaren bij het begeleiden van een Nederlandse stagiair.

Drie respondenten geven aan dat zij geen nadelen hebben ervaren bij het begeleiden van een Nederlandse stagiair.

Twee respondenten benoemen dat de taal in het begin problematisch is, vooral qua administratieve opdrachten en qua contact met de docenten. Hierdoor moet de praktijkbegeleider bijvoorbeeld meer tijd investeren om alles duidelijk uit te leggen en om het achteraf bijvoorbeeld nog een keer na te kijken. Aan het eind van het interview werden de respondenten gevraagd waardoor het aantrekkelijker zou worden om een Duitse stagiair aan te nemen. Eén antwoord hierop bevestigt de uitspraken over de problemen met de taal: “Dass sie vielleicht ein bisschen besser Deutsch sprechen könnten, weil das wäre halt ein Vorteil, weil das war mit die größte Problematik die so da war. Und das sie hier auch Aufgaben erledigen können die nicht erledigt werden konnten, oder nur sehr, sehr schwierig.” (Dat hun misschien een beetje beter Duits kunnen, want dat zou een voordeel zijn, want dat was altijd een grote problematiek. En dat hun hier dan ook opdrachten kunnen uitvoeren die nu niet uitgevoerd kunnen worden of alleen met erg veel moeite.)

Verder wordt door één respondent toegevoegd dat het een nadeel is dat de schoolopdrachten in het Nederlands zijn. Hierdoor hebben Duitse praktijkbegeleiders die zelfs geen Nederlands kunnen een probleem. Zij kunnen de schoolopdrachten bijvoorbeeld niet nakijken en kunnen de stagiairs er ook niet bij ondersteunen.

Naast nadelen met betrekking tot de taal heeft één respondent verteld dat de instelling veel bureaucratische problemen had, voordat de stagiair begon bij de instelling stage te lopen. Ten eerste had de stagiair een verklaring van een arts en van de zorgverzekeraar nodig, voordat hij bij de instelling kon beginnen. Ten tweede kan de instelling de stagevergoeding alleen maar op een Duitse rekening overmaken. Zowel de stagiair als de stagbegeleider hadden hiermee veel moeite en het heeft hun veel tijd gekost. De respondent benoemt ook dat niet elke instelling zo veel moeite zou nemen voor een stagiair.

Ook vinden twee respondenten het een nadeel dat het contact met de hogeschool niet goed gaat. Twee respondenten benoemen nadelen die niet afhankelijk zijn van de nationaliteit van de stagiairs. Eén respondent zegt bijvoorbeeld: “Ja das eben nicht bewusst ist, dass so ein Heimbereich, wie hier im Kinder- und Jugendhaus, zum Beispiel auch Pflege beinhaltet. Wo dann Aussagen sind: ich bin nur für die Pädagogik und nicht für die Pflege da. Halt nicht erkannt wird, dass auch Pflege wohl gut sein kann. Andererseits nur Freizeitgestaltung machen wollen, aber Basteln können sie nicht und wollen sie nicht.” (Ja dat het gewoon niet duidelijk is dat op een woongroep, zoals hier in het Kinder- und Jugendhaus, bijvoorbeeld ook verzorgd moet worden. Waar dan gezegd wordt: Ik ben er alleen voor de pedagogiek en niet voor de zorg. Het wordt niet herkend dat ook verzorging goed en belangrijk is. Aan de andere kant dan alleen maar vrije tijd besteding willen plannen, maar ook niet willen knutselen.)

5 Conclusie

Binnen dit hoofdstuk worden de conclusies van het onderzoek beschreven. In de eerste paragraaf gaat het om de conclusies van de praktische deelvragen. In paragraaf twee worden de conclusies met betrekking tot de hoofdvraag beschreven. Hierna volgen de aanbevelingen. In de vierde paragraaf wordt een sterkte/zwakte analyse weergegeven. Uiteindelijk eindigt dit hoofdstuk met een discussie.

5.1 Conclusies deelvragen

Binnen paragraaf 5.1 worden de conclusies op de praktische deelvragen beschreven.

5.1.1 Wat doet de AMM om de SW-E studenten bij het vinden van een stage en tijdens het stagelopen te ondersteunen en wat kan de AMM doen om op de verwachtingen van de SW-E studenten in te spelen?

Over het algemeen is duidelijk dat de SW-E studenten binnen de lessen worden voorbereid op het stagelopen. Dit blijkt eruit dat 64 SW-E studenten binnen de enquête deze antwoordmogelijkheid hebben gekozen. Verder is opvallend dat maar tien SW-E studenten hebben aangegeven dat zij op de stagemarkt worden voorbereid op het stage lopen. Dit zou kunnen komen doordat de SW-E studenten de stagemarkt niet bezoeken, doordat zij bijvoorbeeld geen tijd hebben op de dag wanneer de stagemarkt plaatsvindt. Of dat zij bijvoorbeeld liever zelf op zoek naar een geschikte stageplek gaan, wat ook te zien is aan de antwoorden die de SW-E studenten bij de antwoordmogelijkheid anders hebben gegeven.

Ook hebben de onderzoekers opgemerkt dat SW-E studenten hebben aangegeven dat zij door werkveldbezoeken georganiseerd door de Studievereniging Mens en Maatschappij (SAMM) werden voorbereid op het stagelopen. Dit zou erop kunnen duiden dat studenten de ervaring van andere studenten willen gebruiken om op het stagelopen te worden voorbereid.

De ondersteuning van de docenten met betrekking tot het informeren over stages werd door de SW-E studenten gemiddeld met een onvoldoende beoordeeld. Hierbij gaat het puur om de informatie die door de docenten verstrekt wordt. Dit duidt erop dat de SW-E studenten niet de informatie over het stage lopen verkrijgen van de docenten waarvan zij het verwachten. Ook het cijfer die de medewerkers van het stagebureau hebben gekregen is onvoldoende. Ook hier duidt het erop dat de SW-E studenten niet de informatie verkrijgen die zij verwachten met betrekking tot het stage lopen.

Binnen de enquête werd de SW-E studenten de vraag gesteld wat hun zou kunnen helpen om inzicht te krijgen in het werkveld van het andere land. Uit het aantal antwoorden dat per keuzemogelijkheid is gegeven valt te concluderen dat er bij de studenten een behoefte is aan informatiebijeenkomsten over instellingen uit het andere land. Verder valt op dat ook de andere antwoordmogelijkheden hoog scoren. Dus de SW-E studenten hebben ook veel behoefte aan het stagelopen in het algemeen, meeloopdagen en snuffelstages. Ook wordt hier weer duidelijk dat SW-E studenten behoefte hebben aan het delen van ervaringen met andere studenten. Het blijkt dus dat de SW-E studenten een grote behoefte hebben om het werkveld van het andere land te leren kennen, maar dat zij tot nu toe niet voldoende informatie vanuit de AMM ervaren. Een mogelijke oorzaak zou kunnen zijn dat zij behoefte hebben in geplande activiteiten om het werkveld uit het andere land te leren kennen. Tot nu toe zijn deze activiteiten nog niet gepland.

5.1.2 Wat zijn de positieve motivatiefactoren voor SW-E studenten om in het andere land stage te lopen?

Ten eerste valt op dat 51 SW-E studenten hebben aangegeven dat zij de studieroute SW-E volgen om voor beide landen opgeleid te worden. Dit zou erop kunnen duiden dat bij de studenten wel de motivatie bestaat om het werkveld van het andere land te leren kennen. Eén Nederlandse student bevestigt dit nog doordat hij heeft aangegeven dat hij de studieroute SW-E volgt, omdat er momenteel weinig werkplekken voor Social Workers in Nederland zijn. Wel hebben 18 SW-E studenten aangegeven dat zij voor de studieroute SW-E hebben gekozen, omdat zij in Duitsland geen studieplek hebben gevonden. De mogelijkheid is dus groot dat deze SW-E studenten geen behoefte hebben aan het leren kennen van het werkveld van het andere land. Zij hebben waarschijnlijk voor de studieroute SW-E gekozen om alsnog een sociale studie te volgen die ook deels in het Duits wordt aangeboden.

Als het erom gaat hoeveel SW-E studenten wel in het andere land hebben stage gelopen valt op dat maar 12 van de 100 SW-E studenten die de enquête hebben ingevuld in het andere land stage hebben gelopen. Het zou mogelijk kunnen zijn dat het animo van de SW-E studenten niet zo groot is om in het andere land stage te lopen, maar het zou ook mogelijk kunnen zijn dat zij zich niet goed voorbereid voelen op het stage lopen in het andere land.

De grootste motivatiefactoren voor de SW-E studenten die wel in het andere land hebben stage gelopen zijn het leren van de andere taal, het leren kennen van de arbeidsmarkt in het andere land en het bevorderen van de professionele ontwikkeling. Het zou erop kunnen duiden dat deze SW-E studenten na hun studie helemaal op het werken in beide landen, dus zowel in Duitsland als in Nederland, willen zijn voorbereid.

Ook de SW-E studenten die niet in het andere land hebben stage gelopen hebben factoren genoemd die hun zouden kunnen motiveren om wel in het andere land stage te lopen. Zij willen hun persoonlijke ontwikkeling bevorderen, de andere taal leren, hun professionele ontwikkeling bevorderen, de arbeidsmarkt in het andere land leren kennen, mensen uit het andere land leren kennen en de cultuur van het andere land leren kennen. Ook deze motivatiefactoren zouden erop kunnen duiden dat deze SW-E studenten na hun studie helemaal op het werken in beide landen willen zijn voorbereid. Twee SW-E studenten gaven hier nog aan dat zij gemotiveerder zouden zijn als zij ondersteuning zouden ervaren bij het zoeken naar een stageplek. Hieruit blijkt alweer dat de SW-E studenten behoefte hebben aan meer ondersteuning en informatieverstrekking vanuit de AMM.

Er is verder gebleken dat er een significant verschil bestaat tussen de nationaliteit van de SW-E studenten en het wel of niet stage lopen in het andere land. Hieruit kan geconcludeerd worden dat de Nederlandse SW-E studenten vaker in Duitsland stage lopen als de Duitse SW-E studenten in Nederland. Een mogelijke oorzaak hiervan kan zijn dat Nederlandse SW-E studenten bewuster voor de studieroute SW-E kiezen, omdat zij ook de mogelijkheid hebben de reguliere opleiding Social Work te volgen.

5.1.3 Wat zijn de negatieve motivatiefactoren voor SW-E studenten om in het andere land stage te lopen?

Binnen de enquête valt op dat maar één Nederlandse SW-E student niet gesolliciteerd heeft op een stageplek in Duitsland. Deze SW-E student gaf aan dat hij dat nu nog niet gedaan heeft, omdat hij zich eerst op de studie wil concentreren. Hij kan zich wel voorstellen om in het verdere verloop van de studie een stage in Duitsland te lopen. Het blijkt dus dat er geen negatieve motivatiefactoren voor Nederlandse SW-E studenten zijn om in het andere land stage te lopen.

De Duitse SW-E studenten gaven wel negatieve motivatiefactoren aan. Ten eerste valt hier op dat zij niet voor een stage in Nederland solliciteren, omdat zij van zichzelf vinden dat zij de taal niet goed genoeg beheersen. Een mogelijke oorzaak hiervan zou kunnen zijn dat de SW-E studenten de Nederlandse taal niet voldoende hebben geleerd in het eerste jaar van de studieroute SW-E. Verder is opvallend dat Duitse SW-E studenten het makkelijker vinden om een stageplek in Duitsland te vinden of dat zij geen stageplek in Nederland kunnen vinden. Dit zou erop kunnen duiden dat de beschikbaarheid van stageplekken voor Duitse SW-E studenten in Nederland niet groot is en dit zou de Duitse SW-E studenten kunnen demotiveren.

5.1.4 Hoe hebben de instellingen gereageerd op de sollicitaties van SW-E studenten uit het andere land?

Kijkend naar de Nederlandse SW-E studenten kan geconcludeerd worden dat de instellingen positief op hun sollicitaties hebben gereageerd. Maar drie van de elf Nederlandse SW-E studenten die op een stageplek in Duitsland hebben gesolliciteerd hebben geen reactie van de instelling gekregen. Eén Nederlandse SW-E student werd zelfs een stageplek van een Duitse instelling aangeboden.

Ook de reactie van de Nederlandse instellingen op de sollicitaties van Duitse SW-E studenten is over het algemeen niet negatief. Van de 15 Duitse SW-E studenten die op een stageplek in Nederland hebben gesolliciteerd werden maar drie aan de hand van hun sollicitatiebrieven afgewezen en drie hebben geen reactie ontvangen. Wat hier verder opvallend is, is dat één Duitse SW-E student niet voor een stage werd aangenomen, omdat hij Duits is en één Duitse SW-E student werd niet aangenomen, omdat hij, volgens de instelling, de Nederlandse taal niet goed beheerst. Ook als reden voor de afwijzing hebben drie Duitse SW-E studenten de taalbarrière genoemd. Een mogelijke oorzaak hiervoor kan zijn dat de instellingen geen extra moeite willen ervaren bij het begeleiden van een stagiair. Zij willen bijvoorbeeld niet de verslagen qua taal moeten controleren. Of willen geen dingen dubbel uitleggen, zodat de stagiair het goed kan begrijpen.

5.1.5 Wat doet de AMM om de betrokken instellingen bij het vinden van een stagiair en tijdens het begeleiden van een stagiair te ondersteunen?

Met betrekking tot deze vraag kan geconcludeerd worden dat de AMM niet na hun volledige capaciteit de instellingen heeft ondersteund bij het vinden van een stagiair, omdat alle bevroagde vertegenwoordigers zeiden dat de stagiair zelf gesolliciteerd heeft.

Verder maken ook niet alle van de bevroagde instellingen gebruik van Centuriweb, het online-platform van het stagebureau. Dit zou kunnen komen door onbekendheid van het stagebureau zelf. Maar zes van de 13 bevroagde vertegenwoordigers van de instellingen zijn bekend met het stagebureau van de AMM. Twee andere bevroagde vertegenwoordigers kennen het stagebureau wel, maar niet door het begeleiden van de stagiair. Zij hebben bijvoorbeeld zelf bij de AMM gestudeerd.

Het contact met de contactdocent vanuit de AMM verloopt verschillend. Er wordt zowel gesproken van contactdocenten die de begeleiding van de stagiair en de vertegenwoordiger vanuit de instelling op een positieve manier hebben gedaan, als van contactdocenten die helemaal geen contact met de stagiair of met de vertegenwoordiger vanuit de instelling hebben gehad. Dit zou erop kunnen duiden dat de rol van een contactdocent binnen de studieroute SW-E niet heel duidelijk is. Er blijken geen duidelijke opdrachten of regels te zijn waar een contactdocent, voor een student van de studieroute SW-E en betrokken instellingen, zich over het algemeen aan moet houden.

Verder is te benoemen dat het voor de vertegenwoordigers van de instellingen belangrijk is dat de contactdocent vroegtijdig contact opneemt en dat hij zich aan afspraken houdt. Dit zou een teken kunnen zijn dat er vanuit de instellingen behoefte is aan een vaste begeleiding door de AMM en aan duidelijke afspraken met de contactdocent.

Ook valt nog te benoemen dat er blijkbaar behoefte is aan meer informatie over het stage lopen voor de vertegenwoordigers van de instelling. Bijvoorbeeld is er binnen de interviews sprake van een informatiebrief, waarop alle belangrijke gegevens vermeld staan, zoals bijvoorbeeld contactgegevens van de contactdocent van de AMM en het stagebureau, als het aantal uren per week enzovoorts.

5.1.6 Wat zijn de voordelen voor een Nederlandse instelling in de zorgsector om een Duitse stagiair te begeleiden?

Er kan de conclusie getrokken worden dat er vanuit de bevraagde vertegenwoordigers van de Nederlandse instellingen bijna geen onderscheid wordt gemaakt tussen Duitse en Nederlandse stagiairs. Dit zou erop kunnen duiden dat de instellingen open staan voor alle stagiairs en dat zij alle stagiairs die solliciteren, een mogelijkheid willen bieden om binnen de instelling stage te lopen.

Ook valt te benoemen dat vertegenwoordigers van Nederlandse instellingen ook soms een voordeel voor de cliënten zien, als deze door een Duitse stagiair begeleid worden. Een mogelijke oorzaak zou kunnen zijn dat de Duitse stagiairs andere ervaringen hebben dan Nederlandse stagiairs en zo nieuwe ervaringen meenemen voor de instelling en voor de cliënten.

5.1.7 Wat zijn de nadelen voor een Nederlandse instelling in de zorgsector om een Duitse stagiair te begeleiden?

Opvallend is dat voor de bevraagde vertegenwoordigers van de Nederlandse instellingen vooral de taal een nadeel vormt bij het begeleiden van een Duitse stagiair. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om de taal bij de verslaglegging en bij de omgang met de cliënten en collega's. Dit zou erop kunnen duiden dat de stagiairs die bij de bevraagde vertegenwoordigers stage hebben gelopen qua taal niet goed voorbereid waren op deze stage.

5.1.8 Wat zijn de voordelen voor een Duitse instelling in de zorgsector om een Nederlandse stagiair te begeleiden?

Er kan met betrekking tot deze deelvraag geconcludeerd worden dat sommige bevraagde vertegenwoordigers van de Duitse instellingen het een voordeel vinden om een Nederlandse stagiair te begeleiden. Dit als de instelling ook Nederlandse cliënten begeleidt. Hierbij kan gedacht worden aan voordelen zoals het beheersen van de Nederlandse taal om met de cliënt te communiceren, maar ook aan de bekendheid met het Nederlandse systeem. De Nederlandse stagiair kan door zijn kennis de instelling in het werken met de Nederlandse cliënten ondersteunen.

De bevraagde vertegenwoordigers van de Duitse instellingen geven verder ook aan dat zij het over het algemeen interessant vinden om door de Nederlandse stagiair inzicht te krijgen in het Nederlandse werkveld.

5.1.9 Wat zijn de nadelen voor een Duitse instelling in de zorgsector om een Nederlandse stagiair te begeleiden?

Ook voor de bevraagde vertegenwoordigers van de Duitse instellingen vormt de taal een nadeel bij het begeleiden van een Nederlandse stagiair. Dus ook hier zou het een mogelijkheid kunnen zijn dat de stagiairs qua taal niet goed voorbereid waren op het stage lopen. Verder blijkt het dat de instellingen vaak problemen hebben met de verslaglegging van de stagiairs en met de beoordelingsformulieren vanuit school, omdat deze vaak in de andere taal geformuleerd zijn. Het zou dus mogelijk kunnen zijn dat de praktijkbegeleiders niet voldoende aandacht aan de opdrachten vanuit school kunnen besteden, omdat zij de Nederlandse taal niet beheersen. Verder werden bureaucratische moeilijkheden als nadeel ervaren. Dit zou kunnen komen door het verschil van het systeem in Duitsland en Nederland, waarop de stagiairs, maar ook de vertegenwoordigers van de instellingen niet op zijn voorbereid.

Algemeen wordt als nadeel genoemd dat de stagiairs onrealistische verwachtingen hebben van bepaalde stageplekken. Hier wordt geen onderscheid gemaakt tussen Duitse en Nederlandse stagiairs. Een mogelijkheid hiervoor zou kunnen zijn dat de stagiairs niet goed voorbereid zijn op de verschillende plekken binnen het werkveld van een Social Worker.

5.2 Conclusie hoofdvraag

Hieronder zal antwoord gegeven worden op de hoofdvraag van het onderzoek: “Hoe kunnen Nederlandse en Duitse studenten van de studieroute SW-E gemotiveerd worden om in het andere land stage te gaan lopen en hoe kunnen Duitse en Nederlandse instellingen gemotiveerd worden om een stagiair uit het andere land aan te nemen?”

Ten eerste worden de motivatiefactoren benoemd met betrekking tot de Nederlandse en Duitse SW-E studenten.

Vanuit het theoretisch kader kan geconcludeerd worden dat de AMM nog geen specifieke acties onderneemt om de SW-E studenten met betrekking tot het stage lopen in het andere land te motiveren en te ondersteunen. Zeker is dat de AMM het stage lopen in het andere land voor SW-E studenten niet verplicht wil stellen (Timo Nicklaus, persoonlijke communicatie, 22 september 2015).

Vanuit de resultaten kan geconcludeerd worden dat de studenten voornamelijk binnen de lessen worden voorbereid op het stage lopen in het andere land. Dit zou erop kunnen duiden dat de docenten van de AMM de belangrijkste rol spelen in het motiveren van de SW-E studenten met betrekking tot het stage lopen in het andere land. Echter is het cijfer dat de SW-E studenten aan de docenten, met betrekking tot informatieverstrekking over het stage lopen geven, onvoldoende. Een mogelijkheid hiervoor zou kunnen zijn dat de studenten niet de verwachte begeleiding ervaren vanuit de docenten als het gaat om het stage lopen in het buitenland. Verder blijkt dat andere instanties binnen de AMM, zoals het stagebureau, geen grote invloed hebben wat betreft het motiveren van SW-E studenten om stage te lopen in het andere land. Ook de medewerkers van het stagebureau hebben een onvoldoende als cijfer gekregen van de studenten. Ook dit zou erop kunnen duiden dat de SW-E studenten niet de verwachte begeleiding ervaren vanuit de medewerkers van het stagebureau als het gaat om het stagelopen in het buitenland.

Er valt verder te concluderen dat de SW-E studenten behoefte hebben in het leren kennen van het werkveld van het andere land. Dit willen zij graag in de vorm van geplande activiteiten, te denken aan informatiebijeenkomsten over het stage lopen in het andere land.

Aan de hand van andere uitkomsten valt te concluderen dat de behoefte van SW-E studenten niet

groot is om het werkveld van het andere land te leren kennen. Er wordt bijvoorbeeld aangegeven dat zij voor de studieroute SW-E hebben gekozen, omdat zij in Duitsland geen studieplek hebben gevonden.

Het zou dus mogelijk kunnen zijn dat er SW-E studenten de studieroute SW-E volgen, wiens motivatie al groot genoeg is om in het andere land stage te lopen. Daarnaast zijn er ook SW-E studenten die helemaal niet gemotiveerd zijn om in het andere land stage te lopen. Hierbij kan het gaan om intrinsieke of extrinsieke motivatie die de SW-E studenten of motiveert in het andere land stage te lopen of tegenhoudt dit te doen. Intrinsieke motivatie houdt in dat iemand vanuit zichzelf voor bijvoorbeeld een stage in het andere land kiest. Extrinsieke motivatie daarentegen houdt in dat externe factoren een grote rol spelen bijvoorbeeld bij het kiezen van een stage in het land van herkomst, zoals bijvoorbeeld de stagevergoeding (Zimbardo, Johnson, McCann, 2009). Uit de resultaten van het onderzoek kan verder geconcludeerd worden dat het leren van de andere taal en het bevorderen van de persoonlijke ontwikkeling voorbeelden zijn voor motivatiefactoren van SW-E studenten om in het andere land stage te lopen. Het zou dus een mogelijkheid kunnen zijn dat SW-E studenten behoefte hebben in het beter leren van de andere taal en dat zij zich persoonlijk verder willen ontwikkelen. Dit zou verder erop kunnen duiden dat de SW-E studenten behoefte hebben in zelfontplooiing, zoals in de theorie van Maslow staat beschreven. Hierbij gaat het om de volledige ontwikkeling van iemands kwaliteiten (Rigter, 2010). Er is verder opgevallen dat Nederlandse SW-E studenten vaker stage lopen in het andere land, wat erop zou kunnen duiden dat de motivatie van Nederlandse SW-E studenten groter is om dit te doen.

Voor Duitse SW-E studenten valt nog de conclusie te trekken dat zij van zichzelf vinden dat zij de Nederlandse taal niet voldoende beheersen en dat het voor hun makkelijker is om een stageplek in Duitsland te vinden. Dit zou dan ook een oorzaak ervoor kunnen zijn dat zij niet voor een stage in het andere land gaan solliciteren.

Algemeen valt te concluderen dat studenten ondersteuning bij het zoeken van een stageplek verwachten.

Ten tweede gaat het om de motivatiefactoren met betrekking tot de Nederlandse en Duitse instellingen.

Vanuit het theoretisch kader valt te concluderen dat er vanuit de instellingen die in contact staan met de AMM een grote bereidheid is om stagiairs uit het andere land aan te nemen. Terwijl het blijkt dat Nederlandse instellingen deze bereidheid niet in die mate uiten als Duitse instellingen (Rob van Grinsven, persoonlijke communicatie, 15 oktober 2015).

Vanuit de resultaten van het onderzoek kan geconcludeerd worden dat Duitse instellingen over het algemeen positief reageren op sollicitaties van Nederlandse stagiairs. Ook Nederlandse instellingen reageren over het algemeen niet negatief op sollicitaties van Duitse stagiairs, terwijl hun vaak de taalbarrière benoemen. Een oorzaak hiervoor zou kunnen zijn dat Duitse SW-E studenten qua taal niet goed voorbereid zijn op het stage lopen in Nederland.

Verder kan benoemd worden dat de AMM bijna geen actie onderneemt in het ondersteunen van de betrokken instellingen bij het vinden en begeleiden van een stagiair uit het andere land. Ook valt op dat de bekendheid van het stagebureau bij de betrokken instellingen niet groot is. Verder is het contact met de contactdocenten verschillend. Er zijn vertegenwoordigers van instellingen die aangeven dat het contact goed en regelmatig was, maar er zijn ook vertegenwoordigers van instellingen die helemaal geen contact met de contactdocent hebben gehad. Dit zou erop kunnen duiden dat de instellingen weinig tot geen contact hebben met vertegenwoordigers vanuit de

AMM en dat zij dus ook niet gemotiveerd worden om een stagiair uit het andere land aan te nemen.

Algemeen kan de conclusie getrokken worden dat er vanuit de instellingen behoefte is aan informatieverstrekking vanuit de AMM.

Er kan verder geconcludeerd worden dat Nederlandse instellingen over het algemeen geen onderscheid maken tussen Duitse en Nederlandse stagiairs. Eén van de motivatiefactoren van de Nederlandse instellingen bij het aannemen van een Duitse stagiair is dat de Duitse stagiair andere ervaringen meeneemt en zo nieuwe inzichten kan bieden aan de instelling en aan de cliënten. De motivatiefactoren voor het aannemen van een Nederlandse stagiair die door vertegenwoordigers van Duitse instellingen worden benoemd zijn verschillend. Bijvoorbeeld kunnen de instellingen door het begeleiden van een Nederlandse stagiair inzicht krijgen in het Nederlandse systeem en werkveld. Het zou dus mogelijk kunnen zijn dat nog meer Duitse en Nederlandse instellingen op grond van bovengenoemde redenen gemotiveerd kunnen worden om een stagiair uit het andere land aan te nemen.

Wat een groot nadeel vormt voor zowel Nederlandse en Duitse instellingen is de taal van de stagiairs uit het andere land. Het zou dus een mogelijkheid kunnen zijn dat Duitse en Nederlandse stagiairs voor het stage lopen qua taal beter moeten worden voorbereid. Dit zou de motivatie van de instellingen verhogen met betrekking tot het aannemen van een stagiair uit het andere land. Ook de taal die gehanteerd wordt binnen verslagen van de SW-E studenten en van de beoordelingsformulieren vanuit school blijkt een probleem te vormen voor sommige vertegenwoordigers van instellingen.

Verder kan door de uitspraak van een vertegenwoordiger van een Duitse instelling geconcludeerd worden dat het een mogelijkheid zou kunnen zijn dat bureaucratische moeilijkheden de instellingen tegenhouden een stagiair uit het andere land aan te nemen.

De resultaten van dit onderzoek kunnen uiteindelijk gebruikt worden om te bevorderen dat de Nederlandse en Duitse SW-E studenten gemotiveerd worden om in het andere land stage te lopen. Verder zouden de resultaten van het onderzoek ook voor andere hogescholen een rol kunnen spelen die een soortgelijke studieroute aanbieden, zoals bijvoorbeeld de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen.

5.3 Aanbevelingen

Hieronder worden de aanbevelingen van het onderzoek geformuleerd. Deze worden beschreven aan de hand van de conclusies en leveren een ondersteuning aan de AMM om aan de beantwoording van de hoofdvraag te werken.

Aanbeveling 1

Vanuit de resultaten van de enquêtes is gebleken dat SW-E studenten zelf aangeven dat zij de taal van het andere land niet voldoende beheersen. De eerste aanbeveling die de onderzoekers dus kunnen doen is het helpen verbeteren van het taalniveau van de SW-E studenten. In het eerste studiejaar volgen de SW-E studenten taallessen. Tijdens deze lessen kunnen de docenten samen met de SW-E studenten werken aan het verhogen van het taalniveau. Dit kan tijdens andere lessen door docenten ondersteund worden door ook tijdens deze lessen de taal van het andere land te gebruiken. Zo zijn de SW-E studenten in het begin van het tweede leerjaar qua taal voldoende voorbereid op het stage lopen in het andere land.

Aanbeveling 2

Uit de resultaten van de interviews is gebleken dat ook vertegenwoordigers vanuit de instellingen taalproblemen aangeven. Hierbij gaat het vooral om de gevoerde taal in de verslagen van de stagiairs en de beoordelingsformulieren vanuit school. Het blijkt dat Duitse instellingen die een Nederlandse stagiair begeleiden, vaak te maken krijgen met Nederlandse beoordelingsformulieren en verslagen en andersom. Praktijkbegeleiders die de taal van het andere land niet beheersen hebben dan moeite met het geven van feedback. Er kan worden aanbevolen dat vooral de formulieren vanuit school in de taal moeten klaarliggen die de instelling hanteert. Verder moet meer tijd voor feedback worden ingepland voor stagiairs en praktijkbegeleiders. Zo kunnen zij samen de verslagen doorlopen en kan de stagiair het voor de praktijkbegeleider vertalen, zodat de praktijkbegeleider kloppende en voldoende feedback kan geven op de producten van de stagiair.

Aanbeveling 3

In het onderzoek valt verder op dat de SW-E studenten behoefte hebben aan begeleiding bij het zoeken en uitvoeren van een stage. Het blijkt dat de AMM hier nog niet veel aan doet. Het wordt aanbevolen dat de SB'ers de SW-E studenten ondersteunen bij het maken van een sollicitatiebrief voor het andere land. Verder is het een aanbeveling om een centraal aanspreekpunt voor SW-E studenten te creëren die stage willen lopen in het andere land. De Studievereniging Academie Mens en Maatschappij (SAMM) kan hier een rol in spelen. Uit de enquêtes is gebleken dat SW-E studenten de werkveldbezoeken van SAMM als steun hebben ervaren. SAMM zou expliciet werkveldbezoeken voor SW-E studenten in het andere land en informatiebijeenkomsten over het stage lopen in het andere land kunnen plannen. Deze werkveldbezoeken en informatiebijeenkomsten kunnen regelmatig gepland worden. Een aanbeveling hierbij is dat deze in het rooster worden geïncorporeerd, bijvoorbeeld als trainingsdag. Zo kan gewaarborgd worden dat meer SW-E studenten eraan deelnemen. Verder kunnen leden van SAMM, die ervaring hebben met stage lopen in het andere land, vragen beantwoorden van SW-E studenten die graag in het andere land stage willen lopen. Dit kan bijvoorbeeld ook bureaucratische moeilijkheden binnen de instellingen voorkomen, omdat de SW-E studenten een aanspreekpunt hebben waar zij terecht kunnen met vragen over bijzonderheden in het andere land.

Aanbeveling 4

In het onderzoek is verder naar voren gekomen dat de bekendheid van het stagebureau van de AMM bij de SW-E studenten en de betrokken instellingen niet groot is. Het is een aanbeveling dat het stagebureau een grotere rol gaat spelen binnen de studieroute SW-E. Voor de SW-E studenten zou het positief zijn als er bijvoorbeeld een lijst met instellingen uit zowel Duitsland als Nederland klaarligt die bereid zijn een stagiair uit het andere land aan te nemen. Voor de instellingen zou het positief zijn als het stagebureau een informatiefolder creëert, waarop bijvoorbeeld de belangrijke contactgegevens, het aantal uren die de stagiair per week moet lopen en de producten die de stagiair moet doen tijdens de stageperiode staan. De informatiefolder neemt de stagiair tijdens zijn eerste stagedag mee voor de instelling en zijn praktijkbegeleider. Verder kan worden aanbevolen dat het contact met de contactdocenten vanuit het stagebureau op tijd en beter geregeld moet worden. Hiermee wordt bedoeld dat de contactdocent al in het begin van de stageperiode vaststaat en dat het stagebureau de opdracht krijgt om te waarborgen dat de docenten drie keer de instelling en de stagiair opzoeken voor een gesprek over de voortgang van de stage. Dit zou vooral meer structuur en ondersteuning voor de instellingen en praktijkbegeleiders bieden. In de interviews wordt dit ook aangegeven. Sommige geïnterviewden gaven aan dat zij bijvoorbeeld het contact met de contactdocent missen.

Aanbeveling 5

Bij de laatste aanbeveling gaat het om vervolgonderzoek. De onderzoekers bevelen aan dat in het studiejaar 2016/2017 ten minste twee vervolgonderzoeken worden gedaan. In het ene onderzoek wordt verder ingegaan op de behoeftes en suggesties van de instellingen die bereid zijn stagiairs uit het andere land aan te nemen. Het andere onderzoek gaat verder in op de behoeftes en suggesties van de SW-E studenten. In dit onderzoek kan ook worden ingegaan op de onvoldoendes die de docenten en medewerkers van het stagebureau van de SW-E studenten hebben verkregen. Als de onderzoeken apart van elkaar gedaan worden, is er meer ruimte voor diepgang. De onderzoekers vinden dit belangrijk om te waarborgen dat er in de toekomst naar de zin van de SW-E studenten en van de instellingen wordt gehandeld.

5.4 Sterkte/Zwakte Analyse

In dit hoofdstuk worden de sterktes en zwaktes van het onderzoek behandeld die tijdens de uitvoering van het onderzoek naar boven zijn gekomen.

Tabel 11. Sterktes en zwaktes van het onderzoek

Sterktes	Zwaktes
Afname interviews bij instellingen en enquêtes bij SW-E studenten	Nieuw onderzoek – theoretisch kader
Theoretisch kader – persoonlijke communicatie	Instellingen – vijf Nederlandse
Instellingen – acht Duitse	Geselecteerde instellingen
Gestructureerde interviews	Locatie afname interviews
Interviews - dezelfde vragen bij Nederlandse/Duitse Instellingen	Afspraak maken studiebegeleiders
Enquêtes in het Nederlands afgenomen	Enquêtes in het Nederlands afgenomen
Onderzoekers aanwezig bij afname enquêtes	Wisseling van opdrachtgever
Wisseling van opdrachtgever	

Sterktes

Afname interviews bij instellingen en enquêtes bij SW-E studenten: Doordat de onderzoekers interviews hebben afgenomen bij instellingen binnen de zorgsector die een stagiair uit het andere land hebben begeleid en enquêtes hebben afgenomen bij tweede- en derdejaars SW-E studenten, kon informatie verkregen worden vanuit zowel de praktijkbegeleiders als de stagiairs of mogelijke stagiairs. Door interviews af te nemen bij de betrokken instellingen konden de onderzoekers diepgaande informatie verkrijgen. Door het afnemen van enquêtes bij de tweede- en derdejaars SW-E studenten kon een groot aantal van betrokken SW-E studenten ondervraagd worden.

Theoretisch kader – persoonlijke communicatie: Omdat de studieroute SW-E nieuw is, was het niet makkelijk om voldoende literatuurbronnen te vinden voor het theoretisch kader. Daarom hebben de onderzoekers ervoor gekozen om gebruik te maken van persoonlijke communicatie met deskundige docenten van de AMM. Hierdoor hebben de onderzoekers informatie verkregen die binnen de literatuur niet te vinden is.

Instellingen – acht Duitse: Tijdens het onderzoek is er contact gezocht met Nederlandse en Duitse instellingen binnen de zorgsector die een stagiair uit het andere land hebben begeleid. Het aantal instellingen is onder de onderzoekers verdeeld. De Nederlandse onderzoeker heeft de Nederlandse instellingen benaderd en de Duitse onderzoeker heeft de Duitse instellingen benaderd.

Met betrekking tot de Duitse instellingen waren er geen complicaties. Alle benaderde instellingen waren meteen bereid om mee te werken. Zo heeft de onderzoeker die de Duitse instellingen heeft benaderd snel en makkelijk contact gehad met acht Duitse instellingen binnen de zorgsector die een stagiair uit het ander land hebben begeleid.

Gestructureerde interviews: De onderzoekers hebben ervoor gekozen om halfgestandaardiseerde interviews voor te bereiden en af te nemen. Hierdoor leken alle interviews op elkaar en werd alleen maar antwoord gegeven op de voorbereide vragen. Hiervoor werd gekozen, omdat één onderzoeker de Duitse taal niet voldoende beheerst om het hele gesprek volledig te kunnen volgen. Door de gegeven structuur wisten beide onderzoekers altijd welke vraag er werd gesteld. Zo kon ook de Nederlandse onderzoeker de Duitse interviews blijven volgen.

Interviews – dezelfde vragen bij Nederlandse/Duitse instellingen: Terwijl de onderzoekers het interview zowel in het Duits als in het Nederlands hebben afgenomen, werd erop gelet dat de vragen hetzelfde bleven in beide talen. Zo kon gewaarborgd worden dat zowel van vertegenwoordigers van Nederlandse instellingen als van vertegenwoordigers van Duitse instellingen dezelfde vragen beantwoord werden.

Enquêtes in het Nederlands afgenomen: In overleg met de opdrachtgevers hebben de onderzoekers de keuze gemaakt om de enquêtes in het Nederlands af te nemen. Binnen de studieroute SW-E krijgen de Duitse SW-E studenten Nederlandse les en moeten ook de Duitse SW-E studenten in het Nederlands kunnen lezen en schrijven. Hierdoor hebben alle ondervraagde SW-E studenten dezelfde vragen beantwoord en werd iedereen gelijkwaardig behandeld.

Onderzoekers aanwezig bij afname enquêtes: Tijdens het afnemen van de enquêtes was er altijd ten minste één onderzoeker aanwezig. Hierdoor konden de onderzoekers de afname bewaken en werd gewaarborgd dat de aanwezige SW-E studenten de enquête invulden. Verder konden vragen van de SW-E studenten ter plekke beantwoord worden, zodat het voor de respondenten makkelijker was om de enquête in te vullen. Ook met taalproblemen konden de onderzoekers helpen, als een Duitse SW-E student niet in staat was om de Nederlandse vragen volledig te begrijpen.

Wisseling van opdrachtgever: Vanaf het begin van de onderzoeksperiode hadden de onderzoekers twee opdrachtgevers. Deze opdrachtgevers waren twee docenten van de AMM. In februari is één opdrachtgever gestopt met zijn werkzaamheden voor de AMM en voor Saxion hogeschool, zonder dit aan de onderzoekers door te geven. Daarom hebben de onderzoekers contact opgenomen met een andere docent van de AMM en aan hem gevraagd of hij tijdens de laatste periode van het onderzoeksproces de rol van opdrachtgever op zich wilde nemen. De docent was het hiermee eens en heeft meteen veel ondersteuning aan de onderzoekers geboden. Voor de onderzoekers is dit een sterkte, omdat er met andere ogen naar het bachelorrapport wordt gekeken en omdat de nieuwe opdrachtgever heel enthousiast bezig is met betrekking tot het contact met de onderzoekers.

Zwaktes

Nieuw onderzoek – theoretisch kader: Omdat de studieroute SW-E nog nieuw is en er nog niet veel onderzoek naar gedaan is, was het best lastig om bronnen te vinden voor het theoretisch kader. De onderzoekers hebben er veel tijd voor nodig gehad om uiteindelijk literatuurbronnen te vinden en om persoonlijke gesprekken met deskundige docenten van de AMM te voeren. Deze zwakte is in de toekomst te voorkomen door op tijd op zoek te gaan naar bronnen. De tijdsperiode voor het doen van een bacheloronderzoek is beperkt, dus als er van tevoren al literatuurbronnen bekend zijn kost het tijdens de uitvoering niet zo veel tijd om bronnen op te sporen.

Instellingen – vijf Nederlandse: Tijdens het onderzoek is er contact gezocht met Nederlandse en Duitse instellingen binnen de zorgsector die een stagiair uit het andere land hebben begeleid. Het aantal instellingen is onder de onderzoekers verdeeld. De Nederlandse onderzoeker heeft de Nederlandse instellingen benaderd en de Duitse onderzoeker heeft de Duitse instellingen benaderd. Het heeft met betrekking tot de Nederlandse instellingen veel tijd gekost om in contact te komen met instellingen die bereid waren om mee te werken aan het onderzoek. Tijdens het contact leggen heeft de Nederlandse onderzoeker de instellingen meerdere keren benaderd en werd hierbij in eerste instantie netjes te woord gestaan, verzocht een mail te sturen, niet vriendelijk te woord gestaan en/of kreeg geen bericht terug van de instelling. Dit kan in de toekomst voorkomen worden door het opstellen van een lijst waar alle Nederlandse instellingen opstaan die ooit een Duitse stagiair hebben begeleid. Dit kan een opdracht voor het stagebureau van de AMM zijn.

Geselecteerde instellingen: Aangezien de studieroute SW-E een nieuwe studie is, zijn er slechts enkele instellingen die een stageplek hebben geboden aan een SW-E student. Binnen de reguliere studie SPH/MWD hebben zowel Duitse als Nederlandse studenten de stage volbracht in het andere land. Tot de selectie van de geïnterviewde instellingen bevinden zich dus instellingen die aan een reguliere SPH/MWD student een stageplek hebben geboden. Daarnaast zijn de instellingen select gekozen om ervoor te kunnen waken dat de selectie uit verschillende locaties met verschillende doelgroepen bestaat. Om een lijst met instellingen te krijgen die een student uit het andere land een stageplek hebben geboden, hebben de onderzoekers contact opgenomen met het stagebureau. Echter was deze lijst niet kloppend, bijvoorbeeld stonden er Duitse studenten op die in Nederland wonen en in Duitsland stage lopen of instellingen die nooit een student uit het andere land een stageplaats hebben geboden. Dit kan in de toekomst voorkomen worden door het opstellen van een lijst waar alle instellingen opstaan die ooit een stagiair uit het andere land hebben begeleid. Dit kan een opdracht voor het stagebureau van de AMM zijn.

Locatie afname interviews: De onderzoekers zijn voor het afnemen van de interviews op bezoek geweest bij de instellingen. Bij het merendeel van de instellingen was het mogelijk om in een afgesloten ruimte, zonder storende elementen van buitenaf het interview bij de respondent af te nemen. Bij enkele instellingen was dit niet mogelijk. Denk aan een gezamenlijke ruimte, een ruimte waar andere medewerkers iets moesten ophalen of een ruimte waar mensen voorbij liepen en dit in de ruimte waar het interview werd afgenomen te horen was. De onderzoekers hebben niet de indruk gehad dat de respondent zich hierdoor heeft laten afleiden. Echter is het wel van belang om dit bij de zwaktes te benoemen. In de toekomst kan dit worden voorkomen door de respondenten uit te nodigen. Er kan bijvoorbeeld een rustig lokaal op school worden gereserveerd. Het kan dan wel gebeuren dat een aantal respondenten de moeite niet wil nemen

en daarom niet deelneemt aan het onderzoek. De toekomstige onderzoekers moeten overwegen wat belangrijker is.

Afspraak maken studiebegeleiders: Om de enquête bij de studenten van de studieroute SW-E te kunnen afnemen hebben de onderzoekers contact gezocht met de studiebegeleiders. Het contact is in eerste instantie via mail gelegd, waarna er van enkele studiebegeleiders geen reactie kwam. Hier is vervolgens een herinneringsmail naar verzonden. Bij de studiebegeleiders waar de onderzoekers nog geen reactie van hadden gehad of waarbij het via de mail niet mogelijk was om een afspraak te maken, zijn de onderzoekers persoonlijk langs geweest. Hierdoor duurde het langer dan verwacht om alle enquêtes af te nemen. In de toekomst kan dit voorkomen worden door de studiebegeleiders meteen persoonlijk op te zoeken om een afspraak in te plannen voor het invullen van de enquêtes.

Enquêtes in het Nederlands afgenomen: In overleg met de opdrachtgevers hebben de onderzoekers de keuze gemaakt om de enquêtes in het Nederlands af te nemen. Tijdens de studieroute SW-E krijgen de Duitse SW-E studenten Nederlandse les en moeten ook de Duitse SW-E studenten in het Nederlands kunnen lezen en schrijven. Tijdens het afnemen van de enquêtes beheersten een aantal studenten van de studieroute SW-E niet voldoende Nederlands om de enquêtes geheel zelfstandig in te vullen. Er werd tijdens het invullen van de enquêtes aan studiegenoten gevraagd wat iets betekende. Hierdoor ontstond bij de respondenten de vraag of ze bij de antwoordmogelijkheid “Anders, namelijk” in het Duits mochten schrijven. De onderzoekers zijn bij het afnemen van de enquêtes uitermate waakzaam geweest op het beantwoorden van vertalingen, echter is dit niet altijd gelukt. In de toekomst kan deze zwakte worden voorkomen door de enquêtes te vertalen in het Duits. Er moet dan wel opgelet worden dat de vertaling authentiek is.

Wisseling van opdrachtgevers: Vanaf het begin van de onderzoeksperiode hadden de onderzoekers twee opdrachtgevers. Deze opdrachtgevers waren twee docenten van de AMM. In februari is één opdrachtgever gestopt met zijn werkzaamheden voor de AMM en voor Saxion hogeschool, zonder dit aan de onderzoekers door te geven. Hierdoor werden de onderzoekers onzeker en boos, omdat de opdrachtgever die gestopt is inhoudelijk verantwoordelijk was. Voor het onderzoek is dit een zwakte, omdat de onderzoekers hierdoor meer vertraging hebben opgelopen dan verwacht en omdat er een nieuwe opdrachtgever voor het inhoudelijke deel ingewerkt moest worden. Deze zwakte is niet te voorkomen. Het is altijd mogelijk dat een opdrachtgever stopt met zijn werkzaamheden bij de betrokken instelling. Het is wel aan te raden dat als er twee opdrachtgevers zijn, beide opdrachtgevers inhoudelijk verantwoordelijk zijn. Hierdoor wordt voorkomen dat de opdrachtgever die wel betrokken blijft weinig weet over de inhoud van het bachelorrapport.

5.5 Discussie

In het begin van de discussie is het belangrijk om aan te geven dat de onderzoekers zelf studenten binnen de AMM zijn. Beide onderzoekers volgen de studie Sociaal Pedagogische Hulpverlening (SPH) en zitten in het vierde leerjaar van de opleiding. Verder is het interessant om te benoemen dat één onderzoeker van Nederlandse afkomst is en één onderzoeker van Duitse afkomst.

De Nederlandse onderzoeker volgt dus een opleiding in Nederland en heeft de afgelopen studie jaren ook stage gelopen in Nederland. Bij het kiezen voor een stageplek in het derde leerjaar hebben verschillende factoren een rol gespeeld. Een motivatiefactor voor de onderzoeker was om voor een uitdagende stage te kiezen, waarbij het bijvoorbeeld om de complexiteit van de doelgroep gaat. Hierbij kan aan intrinsieke motivatie gedacht worden, dus motivatie die interne behoeften bevredigt (Zimbardo, Johnson & McCann, 2009).

Terwijl de Nederlandse onderzoeker wel interesse heeft in het Duitse werkveld, werd uiteindelijk niet voor een stage in Duitsland gekozen. Hierbij heeft extrinsieke motivatie een rol gespeeld, dus motivatie die geen interne behoeften bevredigt (Zimbardo, Johnson & McCann, 2009). Een motivatiefactor voor het kiezen voor een stage in Nederland was bijvoorbeeld een korte(re) afstand tussen de woonplaats en de stageplek. Verder had de Nederlandse onderzoeker de Duitse taal moeten leren voordat er met een stage in Duitsland werd begonnen. Uiteindelijk werd ervoor gekozen om zich eerst op de studie te richten en zich later op het leren van een nieuwe taal te focussen.

De Duitse onderzoeker heeft bewust voor een studie in Nederland gekozen en heeft er ook voor gekozen om in Nederland te wonen. Vooral omdat er groot interesse bestaat in de Nederlandse leefwijze en in het leren van de Nederlandse taal. Met betrekking tot stage lopen is wel aan te geven dat de Duitse onderzoeker alleen in Duitsland stage heeft gelopen. Hierbij spelen verschillende motivatiefactoren een rol. Vervolgens wordt hieronder een voorbeeld uit het derde studiejaar benoemd. In het derde studiejaar was de Duitse onderzoeker wel van plan om in Nederland stage te lopen. Er werden sollicitaties verstuurd naar zowel Nederlandse als Duitse instellingen. Tijdens de sollicitatieprocedure heeft de Duitse onderzoeker vaak meegekregen dat Nederlandse instellingen niet helemaal open staan voor Duitse stagiairs. De Duitse onderzoeker werd vaak uitgenodigd voor een sollicitatiegesprek en werd achteraf afgewezen, bijvoorbeeld vanwege de Duitse afkomst. De voorkeur ging in dat geval uit naar Nederlandse stagiairs. Uiteindelijk werd de Duitse onderzoeker bij een Nederlandse instelling aangenomen voor een stageplek. Tegelijkertijd werd de Duitse onderzoeker bij een Duitse instelling aangenomen die bereid was om een hoge stagevergoeding te betalen. Omdat de onderzoeker in het derde studiejaar minder tijd had om geld bij te verdienen, werd ervoor gekozen om in Duitsland stage te lopen. Hierbij is sprake van extrinsieke motivatie, omdat de onderzoeker de interne behoefte om in Nederland stage te lopen niet bevredigd heeft en zich heeft laten beïnvloeden door de motivatiefactor stagevergoeding (Zimbardo, Johnson & McCann, 2009).

Het is dus duidelijk dat beide onderzoekers interesse hebben in het werkveld van het andere land, maar dat verschillende factoren de onderzoekers tot nu toe hebben tegengehouden om in het andere land stage te lopen.

Saxion hogeschool heeft in het jaar 2012 gereageerd op het interesse van studenten in het werkveld van het andere land door de studieroute Social Work Euregionaal (SW-E) op te starten (Saxion, 2014). Tijdens de studieroute SW-E worden studenten voorbereid op het werkveld in zowel Nederland als Duitsland. Hierbij gaat het vooral om de voorbereiding op het Euregiogebied, zoals de naam van de opleiding al zegt. De studenten leren tijdens de opleiding de taal van het andere land en worden ook cultureel voorbereid op het werken in beide landen. Verder worden

binnen de studieroute ook de verschillen tussen de landen behandeld met betrekking tot inrichting, werkwijzen en gewoonten van instellingen. Een groot gedeelte (45%) van de studieroute is ingepland voor praktijk en groepsopdrachten. Dit betekent dus ook dat er binnen de studieroute veel aandacht aan het stage lopen wordt besteed, wat ook stage lopen op internationaal niveau en dus in het andere land inhoudt (Saxion, z.j.).

Door het internationaal stage lopen kunnen de studenten extra ervaringen opdoen. Door het stage lopen in een ander land is de taal van dit land beter te leren. De student leert een nieuwe cultuur intensief kennen en leert functioneren binnen deze cultuur. En dit allemaal zonder de alledaagse steun van zijn bekende omgeving, zoals bijvoorbeeld familie en vrienden. Verder wordt het netwerk van de student die in het buitenland stage loopt duidelijk groter en internationaal. Bij het zoeken naar een baan in het verdere verloop van de carrière beperkt het netwerk van de student zich dus niet tot één land. Ook valt te benoemen dat een stageervaring in het buitenland altijd goed op een CV staat. Ook werknemers in het land van herkomst zijn hiervan onder de indruk (Haag, 2010).

SW-E studenten leren, zoals hierboven benoemd, zowel het Duitse als het Nederlandse werkveld kennen. Hierdoor kunnen de SW-E studenten bijdragen aan uitwisseling tussen beide werkvelden. Dit is wel gevraagd aan organisaties binnen de zorgsector. Hiervoor is een voorbeeld van een samenwerkingsverband met de naam Hand in Hand te benoemen uit de sector gehandicaptenzorg.

Er wordt ervan uitgegaan dat de organisaties vaak wel verschillen, maar dat de problematieken van de cliënten dit niet doen.

Binnen het samenwerkingsverband wordt ervan uitgegaan dat beide zijden, dus zowel de Nederlandse kant als de Duitse kant, van de uitwisseling profiteren. Hierbij gaat het niet om het verbeteren van elkaar, maar om het combineren van werkwijzen van beide landen om een zo goed mogelijke zorg voor de cliënt te bieden. Bijvoorbeeld door trainingen voor professionals binnen de gehandicaptenzorg of door het doen van onderzoek naar dit onderwerp aan de universiteit Dortmund en de universiteit Nijmegen. Eén resultaat van de bemoeiingen van het samenwerkingsverband Hand in Hand is bijvoorbeeld een training gebaseerd op emotionele intelligentie. Hierbij leren teamleden uit zowel Duitsland als Nederland die met gehandicapten werken hun sterktes en zwaktes kennen. Op basis hiervan kan het hele team effectiever werken en kan beter aan de behoeftes van de cliënten worden voldaan (Redactie Markant, 2010).

Zoals hierboven al benoemd hebben ook de onderzoekers interesse in het werkveld van het andere land en zien ook zij het belang van uitwisseling tussen het Nederlandse en het Duitse werkveld binnen de zorgsector in. De onderzoekers zijn het dus helemaal eens met de stelling uit het artikel "samen zijn wij beter", dus dat de problemen van cliënten in beide landen hetzelfde zijn en dat een samenvoeging van de werkwijzen uit beide landen ertoe kan leiden dat de zorg voor de cliënt beter kan worden (Redactie Markant, 2010). Daar kunnen opleidingen zoals de studieroute SW-E aan bijdragen. De studenten en afgestudeerden kunnen als ambassadeurs fungeren die beide culturen, talen en werkvelden kennen en die dit kunnen combineren. Zo kunnen nieuwe visies binnen de zorgsector ontstaan die de werkwijzen van instellingen kunnen verbeteren.

Bibliografie

- Applinet B.V. (2014-2015). *Verklaring van Bologna*. Verkregen van <http://www.carrieretijger.nl/opleiding/ho/bama/bologna-verklaring>
- Bouwman, B. (2013). *Nederland geliefd: Aantal Duitse studenten in tien jaar vervijfvoudigd*. Verkregen van <http://duitslandnieuws.nl/archief/2013/11/nederland-geliefd-aantal-duitse-studenten-tien-jaar-vervijfvoudigd/>
- Burgers, P., Scholts, P., Wintjes, N., Ubbink, M. & Ebbers, R., (2013). *Merkanalyse. Minor Brandmanagement*. Arnhem/Nijmegen: Hogeschool van Arnhem en Nijmegen
- Dr. Baarda, D.B., Dr. de Goede, M.P.M. & Dr. Teunissen, J. (2009). *Basisboek kwalitatief onderzoek. Hanleiding voor het opzetten en uitvoeren van kwalitatief onderzoek*. Groningen/Houten: Noordhoff Uitgevers
- Dr. Reef, J. & Dr. Gramberg, P. (2015). *Arbeiten in den Niederlanden. Kulturunterschiede im Nachbarland, Werken in Duitsland. Cultuurverschillen in het buurland*. Hengelo: van Marle, Euregio (Gronau)
- Euregio (2013). *Organisatie*. Verkregen van <http://www.euregio.eu/nl/over-euregio/organisatie>
- Euregio (2013). *Arbeidsmarkt*. Verkregen van <http://www.euregio.eu/nl/werk-economie/arbeidsmarkt>
- Euregio (2013). *Economie*. Verkregen van <http://www.euregio.eu/nl/werk-economie/economie>
- Haag, E. (2010). *Stagelopen in stappen, handboek voor stages in het hoger onderwijs*. Den Haag: Boom Lemma uitgevers
- Heerink, M., Pinkster, S. & Bratti-van der Werf, M. (2009). *Onderzoek in zorg en welzijn. Een praktische inleiding*. Amsterdam: Pearson Education Benelux
- Jansen, A., Heersink, M., Van Venrooij, N. & Weeink, C. (2014). *De positie van de social worker*. Verkregen van <https://www.movisie.nl/sites/default/files/Rapportage-positie-social-worker.pdf>
- Migchelbrink (2006). *Praktijkgericht onderzoek in zorg en welzijn*. Amsterdam: Uitgeverij SWP
- NiederlandeNet (2013). *Bildung: Niederländer sollen für ein Studium in Deutschland begeistert werden*. Verkregen van <http://www.uni-muenster.de/NiederlandeNet/aktuelles/archiv/2013/februar/0227mobilitaet.html>
- Niemantsverdriet, S., Van der Vleuten, C.P.M., Majoor, G.D. & Scherpbier, A.J.J.A. (2005). *An explorative study into learning on international traineeships: experiential learning processes dominate*. Verkregen van <http://web.b.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=da109801-2703-4a3c-b3e9-41f646a5983c%40sessionmgr120&vid=1&hid=123>
- Nieuwenhuis, M.A. (2006). *Maslow: Behoeftenhierarchy* [plaatje]. Opgevraagd van http://123management.eu/0/040_mensen/a400_mensen_19_motivatatie_klassiek.html

Pekelder, J. (2013). *Neue Nachbarschaft. Bildformung und Beziehungen seit 1990*. Muenster: agenda Verlag & Co.KG

Redactie Markant (2010). *Samen zijn we beter*. Verkregen van <http://www.vgn.nl/markant/artikel/16683>

Rigter, J. (2010). *Het palet van de psychologie*. Bussum: Uitgeverij Coutinho

Rijksoverheid (z.j.). *Hoe is de zorg en ondersteuning per 2015 georganiseerd?*. Verkregen van <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/veranderingen-zorg-en-ondersteuning/inhoud/veranderingen-in-de-langdurige-zorg>

Saxion (z.j.). *Regionale ontwikkeling*. Verkregen van https://www.saxion.nl/leefomgeving/site/onderzoek/lectoraten/regionale_ontwikkeling/

Saxion (z.j.). *Sociaal Pedagogische Hulpverlening Euregionaal*. Verkregen van https://www.saxion.nl/studeren/kiezen_en_kennismaken/Studiekiezer/amm/sociaal_pedagogische_hulpverlening_euregionaal/sociaal_pedagogische_hulpverlening_euregionaal/

Saxion (z.j.). *Social Work Euregionaal (voltijd)*. Verkregen van http://saxion.nl/studeren/kiezen_en_kennismaken/Studiekiezer/amm/social-work-euregionaal/social-work-euregionaal/

Saxion (z.j.). *Feiten en cijfers*. Verkregen van <https://www.saxion.nl/over/organisatie/feiten>

Saxion (z.j.). *Social Work*. Verkregen van <https://www.saxion.nl/amm/site/onze-opleidingen-en-cursussen/SocialWork/>

Saxion (z.j.). *Social Work Euregionaal*. Verkregen van: <https://www.saxion.nl/amm/site/onze-opleidingen-en-cursussen/sphe/>

Saxion (z.j.). *Social Work (Teilzeit in deutscher Sprache)*. Verkregen van http://www.saxion.de/site/Studieren_an_der_Saxion/Studienwahl/details/social-work-teilzeit/social-work-teilzeit/

Saxion (2012). *Persberichten. Nieuwe Euregioroutes voor Saxion en HAN opleidingen*. Verkregen van http://saxion.nl/over/persberichten/Nieuwe_Euregioroutes_voor_Saxion_en_HAN_opleidingen/

Saxion (2014). *Persberichten. Saxion presenteert Euregionale opleiding tot Social Worker*. Verkregen van <https://www.saxion.nl/over/persberichten/saxion-presenteert-euregionale-opleiding-tot-social-worker/>

Swanborn, P.G. (2010). *Basisboek sociaal onderzoek*. Den Haag: Boom Lemma uitgevers

Vinke, R. (1996). *Motivatie en belonen*. Deventer: Kluwer bedrijfsinformatie

Van Zwieten, M. & Willems, D. (2004). *Methodologie van kwalitatief onderzoek. Waardering van kwalitatief onderzoek*. Opgevraagd van http://www.myravanzwieten.nl/pdf/pub_artikelen_hoofdstukken/Waardering_van_kwalitatief_onderzoek_HenW_2004-13-631.pdf

Van Stratum, H. (2006). *Nederland komt Bologna-afspraken redelijk na*. Verkregen van <http://www.sax.nu/nieuws/670607/nederland-komt-bologna-afspraken-redelijk-na>

Walenkamp, J.H.C. & Van den Hoven, R.F.M. (z.j.). *Studie of stage in het buitenland en het verwerven van internationale competenties door studenten van De Haagse Hogeschool*. Opgevraagd van dehaagsehogeschool.nl

Zimbardo, P.G., Johnson, R.L., McCann, V. (2009). *Psychologie een inleiding*. Amsterdam: Pearson Benelux bv

Bijlagen

Bijlage 1: Vragenlijst interviews Nederland

Bijlage 2: Vragenlijst interviews Duitsland

Bijlage 3: Enquête

Bijlage 4: Voorbeeld labelschema interviews

Bijlage 1: Vragenlijst interviews Nederland

Interview instellingen

Binnen ons onderzoek gaat het om het stagelopen en praktijkleren van Duitse en Nederlandse Social Work Euregionaal (SW-E) studenten. Hieronder vallen ook de Sociaal Pedagogische Hulpverlening (SPH-E) studenten. Wij willen de Academie Mens en Maatschappij (AMM) ondersteunen door kennis op te doen over de motivatie van SW-E studenten, om in het andere land (dus Nederland of Duitsland) stage te lopen. Ook willen wij aanbevelingen geven wat binnen de AMM veranderd kan worden om de motivatie van de SW-E studenten te bevorderen met betrekking tot stagelopen in het andere land.

Graag willen wij u een aantal vragen stellen over de ervaringen die u met Duitse stagiairs van de AMM hebt. Hierdoor draagt u eraan bij dat op lange termijn ook andere Nederlandse instellingen binnen de zorgsector gemotiveerd worden om een Duitse stagiair aan te nemen en dat Duitse SW-E studenten op lange termijn gemotiveerd worden om in Nederland stage te lopen.

Wij en het verantwoordelijke docententeam danken u voor uw hulp.

Onderzoeksvraag: Wat zijn de voordelen voor een Nederlandse instelling in de zorgsector om een Duitse stagiair te begeleiden?

Algemene informatie:

Instelling:

Naam geïnterviewde:

Datum:

Plaats:

1. Hoe veel Duitse stagiairs heeft de instelling begeleid en/of begeleid de instelling op dit moment?
2. Volgt de stagiair/volgen de stagiairs een opleiding binnen AMM? (Of heeft de stagiair/hebben de stagiairs een opleiding binnen AMM gevolgd?)

Aanvullende vragen:

- a. Sociaal Pedagogische Hulpverlening (SPH)
- b. Maatschappelijk Werk en Dienstverlening (MWD)
- c. Sociaal Pedagogische Hulpverlening Euregionaal (SPH-E)
- d. Social Work
- e. Social Work Euregionaal (SW-E)

Ervaringen met Duitse stagiairs:

3. Wat waren de ervaringen van de instelling met een Duitse stagiair/Duitse stagiairs?
4. Welke voordelen heeft de instelling ervaren tijdens het begeleiden van een Duitse stagiair?
5. Welke nadelen heeft de instelling ervaren tijdens het begeleiden van een Duitse stagiair?

Ervaringen met betrekking tot de begeleiding vanuit de AMM:

6. Hoe bent u in contact gekomen met de Duitse stagiair?
Aanvullende vragen:
 - a. Op de stagemarkt?
 - b. Via centuriweb? (stagebureau)
 - c. Door docenten?
 - d. Anders? _____
7. Hoe was het contact met de contactdocent van de AMM?
Aanvullende vragen:
 - a. Communicatie?
 - b. Bereikbaarheid?
 - c. Mogelijkheid vragen te stellen?
 - d. Het bezoek in de praktijk?
 - e. Wat vond u positief aan het contact met de contactdocent?
 - f. Wat zou hierin veranderd kunnen worden?
8. Bent u bekend met het stagebureau van AMM?
Zo ja:
 - a. Hoe zag het contact eruit?
 - b. Hoe heeft u het contact ervaren?

Vragen met betrekking tot de motivatie van de instelling om een Duitse stagiair aan te nemen:

9. Wat heeft u gemotiveerd om een Duitse stagiair/Duitse stagiairs aan te nemen?
10. Zou uw instelling weer een Duitse stagiair aannemen?
Doorvragen:
 - a. Waarom wel? / Waarom niet?
 - b. Waardoor zou dit aantrekkelijker worden?

Bijlage 2: Vragenlijst interviews Duitsland

Interview Einrichtungen

In unserer Bachelorarbeit untersuchen wir die Einstellung zum Absolvieren eines Praktikums von Deutschen und Niederländischen Social Work Euregionaal (SW-E) Studenten. Darunter fallen auch die Studenten, die Sociaal Pedagogische Hulpverlening Euregionaal (SPH-E) studieren. Wir möchten die Academie Mens en Maatschappij (AMM) unterstützen, indem wir Wissen erwerben über die Motivation von SW-E Studenten, um im anderen Land (also Niederlande oder Deutschland) ein Praktikum zu machen. Auch möchten wir durch Empfehlungen unterstützen, was innerhalb der AMM verändert werden kann, um die Motivation von SW-E Studenten zu erhöhen in Bezug auf das Absolvieren eines Praktikums im anderen Land.

Gerne möchten wir Ihnen Fragen stellen über die Erfahrungen die sie mit einem Niederländischen Praktikanten von der AMM gemacht haben. Hiermit tragen sie dazu bei, dass in Zukunft auch andere Deutsche Einrichtungen im Gesundheitssektor motiviert werden, um einen Niederländischen Praktikanten einzustellen und, dass Niederländische SW-E Studenten in Zukunft motiviert werden, um in Deutschland ein Praktikum zu machen.

Wir und das verantwortliche Dozententeam danken Ihnen für Ihre Hilfe.

Forschungsfrage: Was sind die Vorteile für eine Deutsche Einrichtung im Gesundheitssektor bei der Begleitung von einem Niederländischen Praktikanten?

Allgemeine Informationen:

Einrichtung:

Name:

Datum:

Ort:

1. Wie viele Niederländische Praktikanten hat die Einrichtung begleitet oder begleitet die Einrichtung momentan?
2. Folgt der Praktikant/folgen diese Praktikanten einem Studium innerhalb der AMM? (Oder hat der Praktikant/haben diese Praktikanten einem Studium innerhalb der AMM gefolgt?)
Durchfragen:
 - f. Sociaal Pedagogische Hulpverlening (SPH)
 - g. Maatschappelijk Werk en Dienstverlening (MWD)
 - h. Sociaal Pedagogische Hulpverlening Euregionaal (SPH-E)
 - i. Social Work
 - j. Social Work Euregionaal (SW-E)

Erfahrungen mit Niederländischen Praktikanten:

3. Was waren die Erfahrungen von der Einrichtung mit einem Niederländischen Praktikanten/mit Niederländischen Praktikanten?

4. Welche Vorteile hat die Einrichtung erfahren beim Begleiten von einem Niederländischen Praktikanten?
5. Welche Nachteile hat die Einrichtung erfahren beim Begleiten von einem Niederländischen Praktikanten?

Erfahrungen in Bezug auf die Begleitung von der AMM:

6. Wie sind sie in den Kontakt mit dem niederländischen Praktikanten gekommen?
Nachfragen:
 - a. Auf dem stagemarkt? (Praktikumsmarkt)
 - b. Über centuriweb? (Praxisbüro)
 - c. Durch Dozenten?
 - d. Sonstiges? _____
7. Wie war der Kontakt mit dem Kontaktdozenten?
Nachfragen?
 - a. Kommunikation?
 - b. Erreichbarkeit?
 - c. Möglichkeit zum Fragen stellen?
 - d. Der Besuch in der Praxis?
 - e. Was fanden sie positiv am Kontakt mit dem Kontaktdozenten?
 - f. Was könnte hieran verändert werden?
8. Sind Sie bekannt mit dem Praxisbüro von AMM?
Nachfragen: zo ja:
 - a. Wie sah dieser Kontakt aus?
 - b. Wie haben Sie diesen Kontakt erfahren?

Fragen in Bezug auf die Motivation von der Einrichtung um einen niederländischen Praktikanten anzunehmen:

9. Was hat sie motiviert um einen niederländischen Praktikanten/niederländische Praktikanten anzunehmen?
10. Würde Ihre Einrichtung wieder einen niederländischen Praktikanten annehmen?
Nachfragen:
 - a. Warum ja? / Warum nein?
 - b. Wodurch würde dies attraktiver werden?

Bijlage 3: Enquête

Enquête

Beste studiegenoten,

Graag willen wij jullie vriendelijk vragen om deze enquête voor ons onderzoek in te vullen. Wij onderzoeken wat Duitse Sociaal Pedagogische Hulpverlening (SPH-E) en Social Work Euregionaal (SW-E) studenten motiveert om in Nederland stage te lopen en wat Nederlandse SPH-E en SW-E studenten motiveert om in Duitsland stage te lopen. Binnen het onderzoek spreken wij voor de leesbaarheid alleen van SW-E studenten. Wij hebben als onderzoekers hiervoor gekozen, omdat jullie allemaal een Social Work Euregionaal diploma krijgen en, omdat het voor de onderzoekers en de lezers van het onderzoek makkelijker is om de studentengroepen tot één groep samen te voegen.

In deze enquête stellen wij jullie vragen over jullie ervaringen met betrekking tot stagelopen en praktijkleren binnen de studieroute SW-E. Het is binnen de studieroute SW-E de bedoeling dat de studenten werkveldervaring opdoen in Duitsland en Nederland. Daarom worden in deze enquête alleen maar vragen gesteld met betrekking tot het stagelopen in Nederland en Duitsland. Het invullen van de enquête duurt ongeveer 15 minuten. Als er vragen zijn, mogen jullie deze tussendoor gerust stellen. Door jullie medewerking kan de Academie Mens en Maatschappij (AMM) een duidelijk beeld krijgen over jullie ervaringen met betrekking tot stagelopen en praktijkleren binnen de studieroute SW-E. Hierdoor kan de AMM eraan werken om jullie en toekomstige SW-E studenten beter op het stagelopen in Duitsland en Nederland voor te bereiden.

Ook gaan wij interviews met instellingen binnen de zorg afnemen die ervaring hebben met stagiairs uit het andere land. Dus Duitse instellingen die een Nederlandse stagiair hebben begeleid en andersom. Hierdoor krijgt de AMM ook een beeld, wat de ervaringen van instellingen met stagiairs uit het andere land zijn.

Wij hopen samen met verantwoordelijke docenten van de AMM de mogelijkheden van SW-E studenten met betrekking tot stagelopen te kunnen verbeteren.

De onderzoekers en de verantwoordelijke docenten van de AMM danken jullie voor jullie deelname aan het onderzoek en voor jullie ondersteuning. Wij waarderen jullie betrokkenheid bij het verbeteren van jullie studieroute met betrekking tot praktijkleren!

Mocht jij nieuwsgierig zijn naar de resultaten dan zijn deze op te vragen bij Michael Auen via het mailadres: m.auen@saxion.nl

Met vriendelijke groet,

Joyce van Goor en Franziska Bradt

Algemene informatie:

1. Ik ben:
 - a. Nederlands
 - b. Duits

2. Ik ben:
 - a. Mannelijk
 - b. Vrouwelijk

3. Leeftijd: _____

4. Ik zit in het:
 - a. Tweede studiejaar
 - b. Derde studiejaar

5. Ik ben in 20____ gestart met de studieroute SW-E.

6. Om welke redenen heb jij voor de studieroute SW-E op Saxion Hogeschool te Enschede gekozen? (meerdere antwoorden zijn mogelijk)
 - a. Ik wil later in het andere land werken
 - b. Ik wil voor beide landen worden opgeleid
 - c. Ik wil de andere taal leren
 - d. Ik wou op een hogeschool in Nederland studeren
 - e. Ik wou graag op Saxion Hogeschool te Enschede studeren
 - f. Anders, namelijk

7. In het eerste studiejaar heb ik stage gelopen in:
 - a. Nederland
 - b. Duitsland
 - c. Beide landen
 - d. Anders, namelijk

8. In mijn tweede studiejaar loop ik stage in / heb ik stage gelopen in:
 - a. Nederland
 - b. Duitsland

- c. Beide landen
- d. Anders, namelijk _____

9. In mijn derde studiejaar loop ik stage in (alleen voor derdejaars SW-E studenten):
- a. Nederland
 - b. Duitsland
 - c. Beide landen
 - d. Anders, namelijk _____

Vragen over de voorbereiding op een stage in het andere land vanuit de AMM:

10. Hoe werd jij op school vanuit de AMM voorbereid op het stage lopen binnen de studieroute SW-E? (meerdere antwoorden zijn mogelijk)
- a. Binnen de lessen
 - b. Stagemarkt
 - c. Stagebureau
 - d. Andere voorlichtingen over stagelopen
 - e. Ik werd op school niet voorbereid op het stagelopen
 - f. Anders, namelijk _____

11. Hoe heb jij de ondersteuning van docenten binnen de studieroute SW-E ervaren met betrekking tot het informeren over stage lopen in het andere land? (geef een cijfer tussen 1 t/m 10.)
- 1 = geen ondersteuning
10 = uitstekende ondersteuning

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

12. Hoe heb jij de ondersteuning van de medewerkers van het stagebureau ervaren met betrekking tot het informeren over stage lopen in het andere land? (geef een cijfer tussen 1 t/m 10)
- 1 = geen ondersteuning
10 = uitstekende ondersteuning

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

13. Wat zou jou helpen om zicht te krijgen op het werkveld in het andere land? (meerdere antwoorden zijn mogelijk)
- a. Stage
 - b. Meeloopdag
 - c. Informatiebijeenkomst over instellingen uit het andere land
 - d. Snuffelstage
 - e. Anders, namelijk
-

Vragen over de motivatie tot het stagelopen in het andere land:

14. Heb jij binnen de studieroute SW-E stage gelopen in het andere land?
- a. Ja
 - b. Nee

Zo ja:

15. Wat heeft je gemotiveerd om in het andere land stage te lopen? (meerdere antwoorden zijn mogelijk)
- a. Leren van de andere taal
 - b. Mensen uit het andere land leren kennen
 - c. Persoonlijke ontwikkeling bevorderen
 - d. Professionele ontwikkeling bevorderen
 - e. De cultuur van het andere land leren kennen
 - f. De arbeidsmarkt in het andere land leren kennen
 - g. Stagevergoeding
 - h. Anders, namelijk
-

Zo nee:

16. Wat zou jou kunnen motiveren om voor een stage in het andere land te kiezen? (meerdere antwoorden zijn mogelijk)
- a. Leren van de andere taal
 - b. Mensen uit het andere land leren kennen
 - c. Persoonlijke ontwikkeling bevorderen
 - d. Professionele ontwikkeling bevorderen
 - e. De cultuur van het andere land leren kennen
 - f. De arbeidsmarkt in het andere land leren kennen
 - g. Stagevergoeding
 - h. Anders, namelijk
-

Vragen voor Nederlandse studenten:

17. Heb jij binnen de studieroute SW-E gesolliciteerd op een stageplek bij Duitse instellingen?
- a. Nee
 - b. Ja

Zo nee:

18. Wat was de reden om niet bij Duitse instellingen als stagiair te solliciteren?
- a. Ik voel niet de behoefte om een stage in Duitsland te doen.
 - b. Ik vind dat ik de Duitse taal niet voldoende beheers.
 - c. Voor mij was het niet mogelijk om naar Duitsland te reizen voor een stage.
 - d. Anders, namelijk
-

Zo ja:

19. Hoe waren de reacties van de instellingen? (meerdere antwoorden zijn mogelijk)
- a. Ik heb geen reactie terug gekregen.
 - b. Ik werd aan de hand van mijn sollicitatiebrief afgewezen.
 - c. Ik werd uitgenodigd voor een gesprek.
 - d. Naar aanleiding van het gesprek ben ik aangenomen.
 - e. Anders, namelijk
-

Voor studenten die werden afgewezen:

20. Hebben de instellingen een reden genoemd voor de afwijzing van de stageplek?
- a. Ja
 - b. Nee

Zo ja:

21. Wat was de reden voor de afwijzing?
- a. Taalbarrière
 - b. De instelling heeft een geschiktere stagiair gevonden.
 - c. Cultuurverschillen
 - d. Anders, namelijk
-

Bijlage 4: Voorbeeld labelschema interviews

Legenda:

Het rode cijfer geeft aan welke cijfer bij welk deel van de nummering hoort. Zoals hieronder aangegeven 1.6.1A, de eerste 1 is rood gekleurd. Vervolgens is te zien dat er bij instelling een X staat. Het eerste nummer is dus het nummer dat de instelling heeft gekregen tijdens het verwerken van de interviews. De rest van de rood gekleurde nummers worden op dezelfde manier weergegeven in de tabel.

Plaats cijfer	Instelling	Vraag	Doorvraag	Fragment deel
1.6.1A	X			
1.6.1A		X		
1.6.1A			X	
1.6.1A				X

Vraag	Antwoord	Fragment nummer	Sublabel	Hoofdlabel
Hoe was het contact met de contactdocent van de AMM?	Kann ich jetzt nicht so viel sagen, weil ich selber jetzt nicht so Kontakt zu denen hatte, das haben die Praxisbegleiter gemacht. Aber so wie ich es mitgekriegt hab war der glaub ich schon gut. Also wie gesagt da kann ich, ich hab halt nichts negatives zumindest gehört, also das ist ja schon mal gut. Aber in dem Fall war das glaub ich auch irgendwie, der hatte auch schon Kontakte zum Kinder- und Jugendhaus vorher und	1.7	Contact door bekendheid met medewerkers	Contact met contactdocent
Aanvullende vragen:				
g. Communicatie?				
h. Bereikbaarheid?				
i. Mogelijkheid vragen te stellen?				
j. Het bezoek in de praktijk?				
Wie was der Kontakt mit dem Kontaktdozenten?				
Nachfragen?				
g. Kommunikation?				
h. Erreichbarkeit?				

i. Möglichkeit zum Fragen stellen? j. Der Besuch in der Praxis?	wirklich Fragen stellen konnte.			
	Also mit dem Dozenten hab ich bisher selber keinen Kontakt gehabt, sondern nur über die Praktikantin aber das läuft total gut. Also mir werden alle Emails weitergeleitet, die der Dozent an sie schickt und auch alle Terminabsprachen laufen total Reibungslos und der erste persönliche Kontakt findet jetzt im Dezember statt.	2.7	Contact via stagiair	
	Ganz unkompliziert.	3.7	Ongecomplic eerd	
	Es wurde auch super angeleitet. Beide Lehrer waren auch schon da. Also selbst wenn da irgendwo mal Unsicherheiten waren oder das man vielleicht auch Dinge so. In so einem Lehrergespräch kommen ja auch nochmal Sachen raus, die man im Alltag vielleicht nicht so anspricht, ne. Also das wurde dann ganz offen und klar auch angesprochen wo man da vielleicht auch in andere Richtungen will, nochmal mehr zur Elternarbeit mit rein will und so. Und von daher eine super Begleitung auch ja.	3.4A	Inzicht verschil Nederland/D uitsland	
	Besuch in der Praxis fand auf jeden Fall statt. Zwei Mal war der da. Relativ zum Beginn und einmal zum Ende. Hat	4.7	Bezoek in praktijk bereikbaarhe id	

	auch immer wieder angeboten, dass man ihn jederzeit erreichen kann und auch seine Nummer herausgegeben, dass wir uns dort melden können bei Problemen etc. Also ich hatte das Gefühl, dass da eine Erreichbarkeit ist. Ich musste die leider, also was heißt leider. Ich musste die nicht nutzen. Ja aber ich hatte schon das Gefühl, dass da jemand ist wenn Probleme, oder was auch immer sind.			
	Eher null ja.	5.7	Geen contact	
	Ich würd mal sagen, dass wir wenig Kontakt zu den Dozierenden hatten ja also, dass es da keinen Austausch gab.	5.5	Geen contact	
	Ja nicht existent. Es hat sich noch nie jemand gemeldet bei uns, aber ich geh davon aus, dass die Hochschule sich ja auch meldet. Also ich wüsste auch nicht, dass wir als Einrichtung uns melden müssen. Also es muss schon von der Hochschule ausgehen. Da hat sich nie einer gemeldet und die Praktikantin ist seit September schon da, ne. Also das ist auch schon ein Stück, ne.	6.7	Geen contact	
	Und sonst ein Nachteil jetzt nicht, aber es hat uns noch niemand von offizieller Seite kontaktiert, also von der	6.5A	Geen contact	

	Saxion. Also wie läuft es denn, habt ihr Probleme, braucht ihr Unterstützung, läuft alles, da war noch niemand offiziell da.			
	Wie gesagt ich kenne die Saxion ja schon lange und da gab es von Anfang an gar keine Probleme. Also Termine wurden fest vereinbart. Die wurden auch so eingehalten und es gab zwischenzeitlich keine Schwierigkeiten, dass wir ihn jetzt hätten kontaktieren müssen. Ja das war ganz gut, ja.	7.7	Geen complicaties	
	Also Kontakt hatte ich persönlich noch mit Niemandem und hier gewesen ist auch noch Niemand. Von daher kann ich da jetzt gar nichts darüber sagen, weil das hat noch nicht stattgefunden.	8.7	Geen contact	
	Ja, gewoon heel minimaal contact is het over het algemeen.	9.7	Minimaal contact	
	Moeizaam. Ja, op alle punten	10.7	Moeizaam	
	Dat was prima, niet anders dan bij andere stagiairs.	11.7	Prima	
	Eigenlijk helemaal geen contact. Nee, de docent is niet hier geweest. En eigenlijk verliep alles goed met die stagiair en die gaf aan van, ze had geen opdrachten die ze hier moest doen of die getoetst moesten worden. En de docent hoefde niet te komen, dus we hebben eigenlijk	12.7	Geen contact	

	helemaal geen contact gehad.			
	Bij beide stagiairs is de docent in ieder geval twee keer op bezoek geweest. Één stagiair die had iets meer problemen met haar stage en vooral de stage opdrachten, dan de ander. Dus daar is wat meer contact geweest en bij de stagiair van de SW-E is eigenlijk geen extra contact geweest omdat het gewoon niet nodig was.	13.7	Extra contact Bereikbaarheid	

Vraag	Antwoord	Fragment nummer	Sublabel	Hoofdlabel
Zou uw instelling weer een Duitse stagiair aannemen?	Auf jeden Fall	1.10		Bereidheid aannemen Nederlandse/ Duitse Stagiairs
	Ja hundert Prozent!	2.10		
	Ja sicher.	3.10		
Würde Ihre Einrichtung wieder einen niederländischen Praktikanten annehmen?	Ja definitiv.	4.10		
	Auf jeden Fall.	5.10		
	Auf jeden Fall.	6.10		
	Gerne.	7.10		
	Natürlich immer gerne. Auch wohl zwei.	8.10		
	ja, ja	9.10		
	ja, zeker wel.	12.10		
	ja hoor!	13.10		